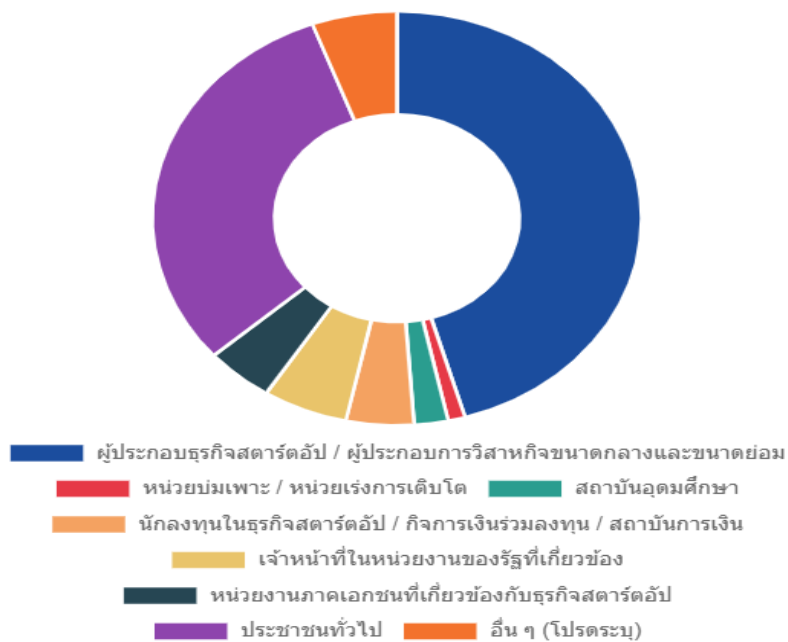

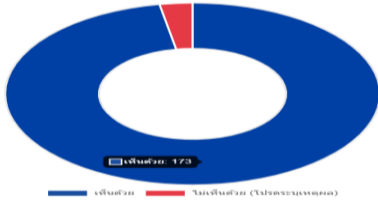
รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัป พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัป พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (law.go.th) ระหว่างวันที่ ๘ - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๘ รวมระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ๒๐ วัน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น ๑๗๘ คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัป ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยบ่มเพาะ / หน่วยเร่งการเติบโต สถาบันอุดมศึกษา นักลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัป กิจการการเงินร่วมลงทุน สถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสตาร์ทอัป และประชาชนทั่วไป สรุปผลรับฟังความคิดเห็นได้ดังนี้

ฐานะ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัป / ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	๘๔	๔๗.๒
หน่วยบ่มเพาะ / หน่วยเร่งการเติบโต	๒	๑.๑
สถาบันอุดมศึกษา	๔	๒.๒
นักลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัป / กิจการการเงินร่วมลงทุน / สถาบันการเงิน	๘	๔.๕
เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	๑๐	๕.๖
หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสตาร์ทอัป	๘	๔.๕
ประชาชนทั่วไป	๕๕	๓๐.๙
อื่น ๆ (เช่น ลูกจ้าง, นักพัฒนาอิสระหรือผู้ประกอบการคนเดียว, หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจ, สำนักงานที่ปรึกษากฎหมายทั้งสำหรับบริษัทสตาร์ทอัปและนักลงทุน, องค์กรเอกชนอื่น)	๗	๓.๙
รวม	๑๗๘	๑๐๐

๑. การมีกฎหมายเฉพาะเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัป (จำนวน ๑๗๘ คน)

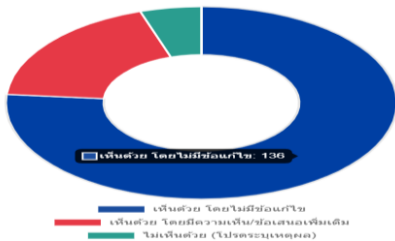
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย	๑๗๓	๙๗.๒
ไม่เห็นด้วย	๕	๒.๘

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๗.๒) เห็นด้วยกับการมีกฎหมายเฉพาะเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัป และเห็นควรให้เร่งดำเนินการโดยด่วน เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับบริษัทจำกัดมีความล้าสมัย ก่อให้เกิดภาวะแก่ธุรกิจสตาร์ทอัปที่มีรูปแบบการประกอบกิจการที่แตกต่างจากบริษัททั่วไป และเห็นว่า การมีกฎหมายเฉพาะและการกำหนดหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักจะช่วยสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่ชัดเจน เพิ่มความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ทำให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัปอย่างเป็นระบบ และเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสตาร์ทอัปในระดับภูมิภาค</p>	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑.๑.๑ การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดการดำเนินการทางการเงินที่หลากหลายเหมาะสมกับการทำธุรกิจสตาร์ทอัป กำหนดรับรองสถานะ “บริษัทสตาร์ทอัป” โดยกำหนดลักษณะที่ชัดเจน และกระบวนการที่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการสร้างระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ การมีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน การกำหนดนิยามที่ชัดเจน และการกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปที่มีองค์ประกอบจากทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสตาร์ทอัป จะทำให้การกำหนดนโยบายและการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปเป็นไปอย่างบูรณาการและมีเอกภาพ อันจะเห็นได้ว่าเป็นการออกแบบกฎหมายที่ผ่านการศึกษาและเข้าใจถึงปัญหาสำคัญ (pain point) ของระบบนิเวศสตาร์ทอัปไทยอย่างแท้จริง</p>	
<p>๑.๑.๒ กฎหมายจะต้องส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียม โปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนได้เข้าถึงการสนับสนุนจากรัฐอย่างเป็นธรรม</p>	<p>เป็นข้อเสนอแนวทางปฏิบัติ และโดยที่หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นช่วยเหลือและส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปทุกขนาด ซึ่งรวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัปที่เริ่มจากบุคคลธรรมดาที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนด้วย โดยสามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากรัฐได้ เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เช่น การกำหนดให้ NIA ต้องให้ความช่วยเหลือธุรกิจสตาร์ทอัป</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
	หรือหน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต หรือในร่างมาตรา ๑๙ (๔) ที่มุ่งเน้นว่าต้องไม่เป็นบริษัทจำกัดที่มีบริษัทอื่นถือหุ้นในลักษณะควบคุมกิจการ
๑.๑.๓ กฎหมายลำดับรอง ต้องมีความชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย ไม่สร้างภาระเกินจำเป็น และต้องออกตามมาอย่างรวดเร็ว	เป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ ซึ่งผู้มีหน้าที่ออกกฎหมายลำดับรองและ NIA จะต้องพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๕๕ กำหนดเร่งรัดการออกกฎหมายลำดับรองแล้ว
๑.๑.๔ คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ และ NIA ต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและผู้ส่งเสริมอย่างแท้จริง และต้องเปลี่ยนวิธีคิดจากการเป็น “ผู้กำกับดูแล” (Regulator) มาเป็นการทำงานร่วมกับภาคเอกชนในฐานะ “พันธมิตร” (Partner)	เป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ร่างกฎหมายได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการฯ และ NIA ไว้อย่างชัดเจน โดยใช้คำว่า “ส่งเสริม” “ช่วยเหลือ” และหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “กำกับดูแล” เพื่อมิให้เกิดการตีความไปในลักษณะดังกล่าว
๑.๑.๕ นโยบายส่งเสริมต้องมีความต่อเนื่อง และต้องดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล	เป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ ซึ่ง NIA ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบจะต้องดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ กฎหมายนี้จะคงอยู่ตลอดไปแม้เปลี่ยนรัฐบาล เพราะตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจของรัฐสภา ซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชน จึงไม่ได้ขึ้นกับการเปลี่ยนรัฐบาล
๑.๑.๖ ควรเพิ่มมาตรการในการคุ้มครองนักลงทุน รวมถึงขั้นตอนการเลิกธุรกิจสตาร์ทอัพ เช่น การแจ้งแผนและมาตรการในการชำระคืนนักลงทุนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักลงทุนมีความมั่นใจในการลงทุนกับธุรกิจสตาร์ทอัพ	ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักลงทุนและธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นไปตามหลักอิสระในการแสดงเจตนา ระหว่างคู่สัญญา
๑.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒.๘) ไม่เห็นด้วยกับการมีกฎหมายเฉพาะเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยเห็นว่า มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งรวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพอยู่แล้ว ซึ่งจะขัดต่อยุทธศาสตร์ของประเทศในเรื่องการมีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ประกอบกับหลักการในร่างพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินและการระดมทุนสมควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของกิจการทุกประเภท จึงควรไปแก้ไขบทบัญญัติใน ป.พ.พ. นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้ให้สิทธิประโยชน์ใดเพิ่มเติมจากปัจจุบันที่ธุรกิจสตาร์ทอัพดำเนินการได้อยู่แล้ว การมีกฎหมายจะเป็นการเพิ่มภาระแก่ธุรกิจสตาร์ทอัพที่ต้องมาศึกษากฎหมายและปฏิบัติตามเพื่อมิให้กระทำผิดกฎหมาย	๑. เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจาก SMEs อย่างมีนัยสำคัญ จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการส่งเสริมเป็นการเฉพาะ อันไม่เป็นการขัดต่อหลักการที่ต้องมีกฎหมายเท่าที่จำเป็นในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒. เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้สิทธิประโยชน์ในเรื่องการให้บริษัทจำกัดเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไปได้ การให้บริษัทจำกัดถือหุ้นของตนเองได้ การให้บริษัทจำกัดถือหุ้นเพิ่มทุนแก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นเดิมได้ และการให้บริษัทแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญได้ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมายในปัจจุบัน เนื่องจากต้องห้ามโดย ป.พ.พ. แม้ในทางปฏิบัติจะมีการดำเนินการแต่ก็มีความผิดและจะต้อง

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
	ได้รับโทษหากมีการร้องเรียนและตรวจสอบอย่างจริงจัง ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมโดยให้ธุรกิจสตาร์ทอัปดำเนินการระดมทุนโดยวิธีการดังกล่าวได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อันทำให้มีความจำเป็นต้องกำหนดลักษณะของผู้ที่จะขอรับสิทธิประโยชน์ไว้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้รับสิทธิประโยชน์มีความจำเป็นและความพร้อมในการดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นเหล่านั้น รวมทั้งมีศักยภาพหรือความมุ่งมั่นที่จะเติบโตและพัฒนาธุรกิจอย่างแท้จริง

๒. การกำหนดบทนิยามคำว่า "ธุรกิจสตาร์ทอัป" "หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต" (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๖	๗๖.๔
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๓	๑๘.๕
ไม่เห็นด้วย	๙	๕.๑

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๒.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๔.๙) เห็นด้วยกับการกำหนดบทนิยามคำว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัป” และ “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” เนื่องจากทำให้มีความชัดเจน</p> <p>- การกำหนดความหมาย “ธุรกิจสตาร์ทอัป” ได้พิจารณาที่ศักยภาพการเติบโตอย่างก้าวกระโดด (Scalability) เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญที่แยกสตาร์ทอัปออกจาก SMEs ทั่วไป และการไม่จำกัดประเภทอุตสาหกรรม แต่ระบุว่าเป็น “การผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือการให้บริการ” จึงเปิดกว้างครอบคลุมสตาร์ทอัปในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ยังให้ความหมายโดยการระบุว่าคุณสมบัติได้จำกัดอยู่แค่เทคโนโลยีใหม่ แต่ยักรวมถึงความรู้ชั้นสูง (Deep Knowledge) และรูปแบบธุรกิจใหม่ (New Business Model) ทำให้กฎหมายมีขอบเขตไม่คับแคบ ยืดหยุ่น สามารถรองรับธุรกิจสตาร์ทอัปได้หลากหลายประเภท อันทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันและสามารถผลักดันส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัปไปในแนวทางเดียวกัน และเป็นโอกาสให้หน่วยงานภาคเอกชนสามารถร่วมมือกับ NIA ในการผลักดันนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนสตาร์ทอัปได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น</p>	

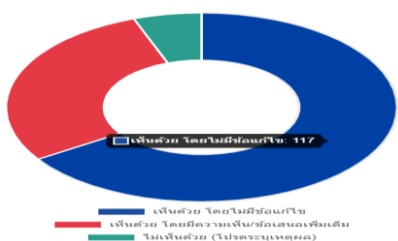
ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>- การกำหนดความหมาย “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” มีการระบุถึงความเป็นระบบ อันเป็นการชี้ให้เห็นว่าหน่วยดังกล่าวมีกระบวนการและหลักสูตรที่ชัดเจนบนนิยามได้ระบุรูปแบบการสนับสนุนที่สำคัญไว้อย่างครบถ้วน ทั้งด้านองค์ความรู้ (การฝึกทักษะและการให้คำปรึกษา) ด้านการเงิน และด้านเครือข่าย ซึ่งเป็นเสาหลักของการสนับสนุนสตาร์ทอัป</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๒.๑.๑ ควรใช้คำว่า “ธุรกิจเริ่มต้น” แทน “ธุรกิจสตาร์ทอัป” และควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าหมายถึงธุรกิจใดบ้าง</p>	<p>การใช้คำว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัป” โดยไม่ใช้คำว่า “วิสาหกิจเริ่มต้น” หรือ “ธุรกิจเริ่มต้น” เนื่องจากการใช้คำทับศัพท์จะสอดคล้องกับลักษณะของสตาร์ทอัปที่สามารถเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด</p>
<p>๒.๑.๒ ควรกำหนดให้ชัดเจนว่า เป็นธุรกิจที่ตั้งขึ้นใหม่</p>	<p>เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งมีศักยภาพในการเติบโตอย่างก้าวกระโดด และใช้นวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญในการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะจัดตั้งใหม่หรือไม่ย่อมสมควรได้รับความช่วยเหลือ แต่จะได้รับความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นหากธุรกิจนั้นมีลักษณะตามที่กำหนดเป็นบริษัทสตาร์ทอัปซึ่งกำหนดว่าต้องเป็นบริษัทจำกัดที่มีอายุไม่เกิน ๑๐ ปี</p>
<p>๒.๑.๓ ควรกำหนดความหมายโดยเพิ่มองค์ประกอบด้าน “รูปแบบธุรกิจที่ทำซ้ำได้” (Repeatable business model) เนื่องจากการเติบโตอย่างก้าวกระโดด (Scalability) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อธุรกิจนั้นมีรูปแบบที่สามารถทำซ้ำได้ และควรมีกรอบการพิจารณาให้ชัดเจนและประเมินผลได้ โดยใช้ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (เช่น อัตราการเติบโตของผู้ใช้งาน (User growth rate) หรือรายได้ (Revenue growth rate) ในช่วงเวลาที่ผ่านไป ฯลฯ) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (เช่น ลักษณะของเทคโนโลยีเชิงลึก (DeepTech) ความสามารถในการขยายตลาด (Scalability) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาที่มีนัยสำคัญ ฯลฯ) โดยอาจกำหนดในกฎหมายลำดับรอง เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่มีขอบเขต</p> <p>นอกจากนี้ มีการเสนอให้พิจารณากำหนดนิยามโดยให้พิจารณากฎหมายต่างประเทศที่มีระบบนิเวศเหมาะสมกับธุรกิจสตาร์ทอัป</p>	<p>โดยที่การเป็นธุรกิจสตาร์ทอัปต้องมีค่าสำคัญ คือ ๑) มีความสามารถในการทำซ้ำได้ (repeatable) และ ๒) มีความสามารถในการเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด (scalable) ซึ่งการใช้คำว่า “ที่มีศักยภาพในการเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด” เนื่องจากเห็นว่าถ้อยคำดังกล่าวครอบคลุมถึงทั้ง Scalability และ Repeatability ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของธุรกิจสตาร์ทอัป อันสอดคล้องกับนิยามคำว่า สตาร์ทอัปของ Steve Blank ซึ่งได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป และในชั้นการพิจารณากำหนดความหมาย ได้มีการพิจารณาแนวทางและกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สเปน อิตาลี และอินเดีย ประกอบด้วย ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ NIA อาจจะต้องจัดทำประกาศหรือแนวทาง/คู่มือการพิจารณาศักยภาพในการเติบโตได้อย่างก้าวกระโดดให้ชัดเจนต่อไป</p> <p>(ครั้งที่ ๑๙-๘/๒๕๖๗ และ ๔๒-๓๒/๒๕๖๗)</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๒.๑.๔ ควรมีการเน้นย้ำในบทนิยามคำว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัพ” ว่าครอบคลุมถึงธุรกิจเทคโนโลยีเชิงลึก (DeepTech) เทคโนโลยีด้านสุขภาพและการแพทย์ (HealthTech/MedTech) ซึ่งมีการวิจัยและพัฒนาในระดับสูงและมีผลเชิงสังคมระยะยาว หรือเทคโนโลยีเชิงลึกในการพัฒนาภาคเกษตรและอาหาร (AgTech และ FoodTech) จึงควรมีการส่งสัญญาณที่ชัดเจนว่ากฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญและพร้อมสนับสนุนสตาร์ทอัพกลุ่มนี้เป็นพิเศษ เพื่อไม่ให้ถูกมองข้ามจากบทนิยามที่เน้นเฉพาะธุรกิจดิจิทัลหรือแพลตฟอร์ม</p>	<p>การใช้เทคโนโลยีเชิงลึกเป็นประเภทหนึ่งของธุรกิจสตาร์ทอัพ ซึ่งคณะกรรมการฯ อาจประกาศกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่า ๕ ปี ตามร่างมาตรา ๒๙ วรรคสองได้ อันเป็นการกำหนดชัดเจนว่ากฎหมายสนับสนุนหรือให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับสตาร์ทอัพที่ใช้เทคโนโลยีเชิงลึก</p>
<p>๒.๑.๕ ควรมีการจำแนกความแตกต่างระหว่าง “หน่วยบ่มเพาะ” (Incubator) และ “หน่วยเร่งการเติบโต” (Accelerator) เนื่องจากองค์กรดังกล่าวแม้จะทำงานใกล้เคียงกัน แต่ในทางปฏิบัติ สากลมีเป้าหมายและรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สามารถออกแบบมาตรการส่งเสริมและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับแต่ละประเภทขององค์กรได้ดียิ่งขึ้น และควรระบุให้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นว่ามีหน้าที่อะไร แตกต่างจากกิจการร่วมลงทุนหรือนักลงทุนอิสระ (Angel investor) อย่างไร</p>	<p>แม้บทนิยามจะใช้คำว่า “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” แต่ให้ความหมายในลักษณะแยกการบ่มเพาะกับการเร่งการเติบโตออกจากกัน ดังจะเห็นได้จากความหมายที่กำหนดว่า “กิจการหรือหน่วยงาน...ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการบ่มเพาะหรือเร่งการเติบโต...” ทั้งนี้ กิจการหรือหน่วยงานดังกล่าวอาจมีวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็ได้</p> <p>นอกจากนี้ หน่วยดังกล่าวให้การสนับสนุนตั้งแต่การจัดตั้ง การให้คำปรึกษา การสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การสนับสนุนทางการเงิน หรือการสร้างเครือข่ายให้แก่ผู้ประกอบการ จึงมีความแตกต่างจากกิจการร่วมลงทุนหรือนักลงทุนอิสระอย่างชัดเจน</p>
<p>๒.๑.๖ ควรมีการขยายความคำว่า “สนับสนุนทางการเงิน” ในนิยาม “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” เนื่องจากรูปแบบการสนับสนุนทางการเงินขององค์กรเหล่านี้มักมีลักษณะเฉพาะ เช่น การให้เงินทุนเพื่อการเติบโตในระยะเริ่มต้นเพื่อแลกกับการถือหุ้น</p>	<p>การสนับสนุนทางการเงินเป็นถ้อยคำที่กว้างขวางโดยหมายถึงการช่วยเหลือทางการเงินที่กระทำได้หลายรูปแบบและอาจมีการสนับสนุนรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นในอนาคต</p>
<p>๒.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๕.๑) ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดบทนิยามคำว่า “ธุรกิจสตาร์ทอัพ” และ “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” โดยเห็นว่า การกำหนดนิยามอาจทำให้แคบ และไม่ควรกำหนดนิยามแยกเพื่อแยกสตาร์ทอัพและ SMEs เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพมักจะมีการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม รูปแบบ หรือพื้นที่การทำธุรกิจใหม่ ๆ ขึ้นมาเสมอ การจำกัดขอบเขตว่าธุรกิจแบบใดคือธุรกิจสตาร์ทอัพจะเป็นการจำกัดขีดความสามารถและกีดกันธุรกิจที่สร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ไม่เข้าข่ายกับนิยามออกไป</p> <p>หากจะกำหนดนิยาม ควรกำหนดให้รวมถึงตั้งแต่ในขั้นที่ยังเป็นเพียงแนวคิดและยังไม่มี การจัดตั้งธุรกิจ</p>	<p>การกำหนดนิยามเพื่อให้มีความชัดเจนว่าผู้ใดที่จะได้รับการส่งเสริม ขณะเดียวกันการกำหนดความหมายก็ได้กำหนดให้ยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สำหรับการมีเพียงแนวคิดซึ่งไม่ได้ดำเนินธุรกิจ ไม่อาจทราบได้ว่าจะเป็นสตาร์ทอัพหรือธุรกิจรูปแบบใด แต่ถ้าแนวคิดนั้นเข้าลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ ซึ่งมีศักยภาพในการเติบโตอย่างก้าวกระโดด และใช้นวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญในการประกอบธุรกิจแล้ว ย่อมเข้าลักษณะเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพและ</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
	ได้รับการช่วยเหลือจาก NIA ได้ และหากมีลักษณะตามที่กำหนดเป็นบริษัทสตาร์ทอัปย่อมมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ ด้วย
<p>๒.๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับบทนิยาม</p> <p>๒.๓.๑ เสนอเพิ่มประเภทขององค์กรสนับสนุนรูปแบบใหม่ เช่น “ผู้สร้างธุรกิจร่วม” (Venture Builder/Startup Studio) เนื่องจาก Venture Builder เป็นโมเดลที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเป็นองค์กรที่สร้างสตาร์ทอัปขึ้นมาเองจากศูนย์ ด้วยทรัพยากรและทีมงานภายในองค์กร แล้วจึงหาทีมผู้ก่อตั้งมาร่วมบริหารต่อไป ซึ่งแตกต่างจาก Incubator หรือ Accelerator ที่สนับสนุนทีมจากภายนอก เพื่อให้องค์กรเหล่านี้สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายนี้ได้ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้าง Deep Tech Startup ที่ต้องอาศัยทรัพยากรและความเชี่ยวชาญสูงในการก่อตั้งได้มากขึ้น</p>	<p>การกำหนดความหมายของ “หน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต” หมายถึงองค์กรใดก็ได้ และเรียกชื่ออย่างใดก็ได้ ที่ให้การสนับสนุนสตาร์ทอัปตั้งแต่การจัดตั้ง การให้คำปรึกษา การสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การสนับสนุนทางการเงิน หรือการสร้างเครือข่ายให้แก่ผู้ประกอบการ โดยจะมีกระบวนการให้การสนับสนุนดังกล่าวอย่างใดก็ได้ ดังนั้น Venture Builder จึงอยู่ในความหมายของนิยามดังกล่าวแล้ว</p>
<p>๒.๓.๒ เสนอเพิ่มบทนิยามคำว่า “นักพัฒนาอิสระ” (Independent Creator) เพื่อให้ครอบคลุมถึงบุคคลธรรมดาที่อยู่ระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีที่ยังไม่ได้มีการจัดตั้งบริษัท เพื่อให้ได้รับสิทธิในการได้รับการสนับสนุนในระยะเริ่มต้น</p>	<p>เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ให้ความช่วยเหลือธุรกิจสตาร์ทอัปซึ่งเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพในการเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยมีการใช้นวัตกรรม โดยไม่จำกัดขอบเขตว่าต้องเป็นบุคคลที่มีสังกัดหน่วยงานอยู่เท่านั้น ดังนั้น นักพัฒนาอิสระ ก็อยู่ในขอบข่ายที่จะขอความช่วยเหลือจาก NIA หรือหน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโตตามร่างฯ ได้</p>
<p>๒.๓.๓ เสนอเพิ่มบทนิยามของธุรกิจสตาร์ทอัปประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานในการให้สิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกัน เช่น “สตาร์ทอัปทั่วไป” (General Startup) “สตาร์ทอัปเทคโนโลยีเชิงลึก” (Deep Tech Startup) (สตาร์ทอัปที่พัฒนาธุรกิจบนพื้นฐานของการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมขั้นสูง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการวิจัยและพัฒนา (R&D) ยาวนาน และใช้เงินลงทุนสูง เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ ปัญญาประดิษฐ์ขั้นสูง หรือวัสดุศาสตร์ใหม่) “สตาร์ทอัปเพื่อสังคม” (Social Enterprise Startup) (สตาร์ทอัปที่ใช้โมเดลธุรกิจและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นเป้าหมายหลัก)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติ นี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ ประกาศกำหนดประเภทธุรกิจสตาร์ทอัปที่ใช้เทคโนโลยีเชิงลึกเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตร หรือด้านอื่น ๆ เพื่อสามารถรับสิทธิและประโยชน์มากกว่า ๕ ปี ได้อยู่แล้ว (ร่างมาตรา ๒๙ วรรคสอง) ประกอบกับการกำหนดนิยามตามประเภทของสตาร์ทอัปสามารถกระทำได้โดยการกำหนดเป็นกฎหมายลำดับรอง โดยการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติอาจทำให้ไม่ยืดหยุ่น ซึ่งในอนาคตหากมีสตาร์ทอัปที่ไม่อยู่ในขอบเขตของถ้อยคำที่กำหนดนิยามไว้ จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายซึ่งมีหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลา</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๒.๓.๔ เสนอเพิ่มบทนิยามคำว่า “ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ” เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันว่ากฎหมายนี้มุ่งพัฒนาองค์ประกอบทั้งหมดมิใช่เพียงกิจการของผู้ประกอบการ โดยอาจกำหนดให้หมายถึง “เครือข่ายความสัมพันธ์เชิงพลวัตระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดอยู่ที่ผู้ประกอบการ บุคลากร ผู้มีความสามารถ นักลงทุน สถาบันการศึกษาและวิจัย ภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเกื้อหนุนให้เกิดการสร้างและเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ”</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดนิยาม “ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ” หมายความว่ารวมถึงการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาหน่วยบ่มเพาะและเร่งการเติบโต รวมทั้งระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยคำว่า “ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ” มีความหมายกว้าง การไม่กำหนดนิยามไว้อย่างทำให้ยืดหยุ่นกว่า และไม่ถูกจำกัดการตีความโดยบทนิยาม</p>

๓. องค์ประกอบของ "คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ" (จำนวน ๑๗๘ คน)

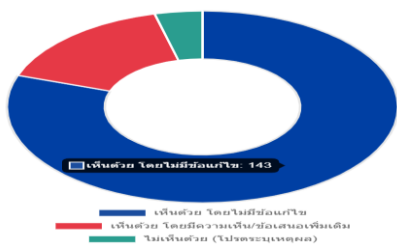
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๑๗	๖๕.๗
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๕๑	๒๘.๗
ไม่เห็นด้วย	๑๐	๕.๖

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๓.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๔.๔) เห็นด้วยกับ องค์ประกอบของ “คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ” โดยเห็นว่า มีความเหมาะสมเนื่องจากมีตัวแทนหน่วยงานที่ครบถ้วนทุกมิติ อันเป็นกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม ในจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ดังกล่าว มีจำนวนร้อยละ ๒๘.๗ ที่มีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบ่งเป็น ๒ แนวทาง ได้แก่</p> <p>๓.๑.๑ เห็นควรมีกรรมการที่มาจากองค์กรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวแทนสตาร์ทอัพผู้ก่อตั้งที่ประสบความสำเร็จ/ ตัวแทนสตาร์ทอัพตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย/ตัวแทนภาคเอกชน ด้าน DeepTech, HealthTech, AI, Logis Tech, Marketing Tech หรือ Digital Health เพื่อให้มุมมองและประสบการณ์ตรงที่แตกต่าง และลึกซึ้งกว่าตัวแทนสมาคมการค้าสตาร์ทอัพไทย - ตัวแทนสตาร์ทอัพขนาดเล็กหรืออิสระอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อให้เสียงของผู้ประกอบการขนาดเล็กถูกสะท้อนในเชิงนโยบาย - ตัวแทนจากภาคอสังหาริมทรัพย์/ ผู้แทนจากสมาคมธนาคารไทย/ ตัวแทนจากสมาคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง/ ผู้แทนจากสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศหรือตัวแทนจากกองทัพ 	<p>ร่างฯ ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งสภานโยบายแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจสตาร์ทอัพ กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๗ คน ผู้แทนภาคเอกชนจำนวน ๕ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน อันมีสัดส่วนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการฯ มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพของประเทศ ซึ่งการขับเคลื่อนภารกิจส่วนใหญ่ต้องอาศัยการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงในทางนโยบาย และมาตรการการให้สิทธิและประโยชน์ที่จะส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ จึงกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดเพื่อให้การช่วยเหลือ</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>- ผู้แทนระบบนิเวศระดับภูมิภาค (Regional Ecosystem Representation) ที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เพื่อส่งเสริมกระจายตัวอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่แค่ในเมืองหลวง</p> <p>นอกจากนี้ ควรเพิ่มผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ ในรูปแบบคณะที่ปรึกษานานาชาติ (International Advisory Board) หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีสิทธิ์ออกเสียง (Observer) แต่สามารถให้ความเห็นและเชื่อมโยงกับระบบนิเวศชั้นนำของโลกได้ เช่น ผู้แทนจากกองทุน Venture Capital ระดับโลก หรือผู้เชี่ยวชาญจาก Silicon Valley, สิงคโปร์ หรืออิสราเอล เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายของไทยสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้</p> <p>๓.๑.๒ คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพมีขนาดใหญ่เกินไป ควรลดจำนวนกรรมการโดยตำแหน่งในส่วนภาครัฐลง เนื่องจากมีความซ้ำซ้อนกันและไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดไว้ ทั้งนี้ ควรมีองค์ประกอบจาก ๔ กระทรวงที่สำคัญ คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม และเพิ่มบุคคลภาคเอกชนที่มีประสบการณ์จริงในการทำธุรกิจ</p>	<p>ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ มีประสิทธิภาพ โดยหากขาดผู้แทนจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไปอาจมีผลกระทบต่อความสามารถของคณะกรรมการฯ ในการกำหนดมาตรการส่งเสริมที่จำเป็น หรือบูรณาการดำเนินงานนโยบายกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้</p> <p>ในขณะเดียวกัน สัดส่วนในส่วนผู้แทนจากหน่วยงานภาคเอกชนมีประมาณครึ่งหนึ่งขององค์ประกอบคณะกรรมการฯ โดยกำหนดผู้แทนจากสมาคมสตาร์ทอัพ สมาคมนักลงทุน และสภาการค้า อีคอมเมิร์ซทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสตาร์ทอัพ ซึ่งสามารถสะท้อนความต้องการ หรือรักษาผลประโยชน์ให้แก่สตาร์ทอัพ นักลงทุน และการค้าในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพได้ ทั้งนี้ การกำหนดตัวแทนจาก</p>
<p>๓.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๕.๖) ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบของ “คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ” โดยเห็นว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการมีสัดส่วนผู้แทนจากภาครัฐจำนวนมาก ในขณะที่ผู้แทนจากภาคเอกชนมีจำนวนน้อยกว่า อันอาจทำให้ไม่เข้าใจบริบทของการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงในคณะกรรมการฯ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐมักจะมองว่านโยบายใหม่ ๆ เป็นภาระ และจะใช้กรอบอำนาจและกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน สร้างข้อจำกัดที่เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ อันส่งผลให้ในที่สุดอาจจะไม่มีนโยบายที่สามารถสะท้อนความต้องการของสตาร์ทอัพได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงควรเพิ่มจำนวนกรรมการที่มาจากผู้ก่อตั้งธุรกิจสตาร์ทอัพ และนักลงทุนภาคเอกชน ทั้งนี้ ควรมาจากธุรกิจขนาดเล็กมากกว่าสภาการค้า หรือสมาคมซึ่งมักเป็นผู้ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ เพื่อให้มุมมองของภาคปฏิบัติสะท้อนในการกำหนดนโยบายได้จริง</p> <p>นอกจากนี้ บุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวกับวาระที่พิจารณาที่จะเชิญมา เห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีมากกว่า ๓ คน ทั้งนี้ เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจที่ใช้ความรู้ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงมาก ควรให้นำหนักในการพิจารณากับผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นมากกว่า การได้ความเห็นที่หลากหลายจะเป็นประโยชน์มากกว่า และผู้ที่เป็คณะกรรมการในทุกตำแหน่งไม่ควรได้สิทธิในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนตัว</p>	<p>ภาคเอกชนมีความมุ่งหมายเพื่อให้มีตัวแทนที่สะท้อนมุมมองของภาคเอกชนหรือผ่านผู้แทนดังกล่าว แต่หากยังไม่บรรลุความมุ่งหมายดังกล่าว ร่างกฎหมายก็ยังมีกำหนดกลไกการเชิญมาเป็นกรรมการเป็นครั้งคราวในร่างมาตรา ๕ วรรคสาม</p> <p>นอกจากนี้ จำนวนคณะกรรมการตามร่างกฎหมายมีจำนวน ๑๕ คน แต่ไม่เกิน ๑๘ คน ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่พอสมควรแล้ว การกำหนดให้มีตัวแทนจากสตาร์ทอัพให้ครบทุกด้านที่มีในปัจจุบัน จะทำให้คณะกรรมการฯ มีขนาดใหญ่มากเกินไป อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือสตาร์ทอัพด้านใดก็สามารถเชิญมาเข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการตามร่างมาตรา ๕ วรรคสามได้ จึงน่าจะมีการกำหนดกลไกที่เพียงพอเพื่อให้ได้รับข้อมูลและมุมมองจากทุกภาคส่วนแล้ว</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๓.๓ ข้อเสนอแนะอื่น</p> <p>๓.๓.๑ เสนอให้มีการขยายความคำว่า “ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ” ในร่างมาตรา ๕ (๑) (ประธานกรรมการ) เพื่อให้ชัดเจนว่า “ความรู้ความเชี่ยวชาญ” นั้นควรให้น้ำหนักกับประสบการณ์เชิงปฏิบัติ (Practical experience) ในการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพหรือการลงทุน มากกว่าเพียงความรู้เชิงทฤษฎีหรือวิชาการ</p>	<p>ในการแต่งตั้งกรรมการที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญโดยปกติแล้ว ผู้แต่งตั้งต้องพิจารณาความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติประกอบกันเสมอ</p>
<p>๓.๓.๒ เสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการถาวรที่มีอำนาจชัดเจนอย่างน้อย ๔ คณะ โดยมีประธานที่ทำงานเต็มเวลา (Full-time) และมีขนาดไม่ใหญ่ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและ Regulatory Sandbox รับผิดชอบการทบทวน แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรค และผลักดัน Sandbox สำหรับนวัตกรรมใหม่ๆ - คณะอนุกรรมการด้านการลงทุนและแหล่งทุน เพื่อทำงานใกล้ชิดกับนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เพลดลือกแหล่งทุนในทุกระดับ ตั้งแต่ Angel Investor, VC ไปจนถึงการ IPO - คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาบุคลากรและดึงดูด Talent เพื่อวางยุทธศาสตร์การสร้างบุคลากรด้านเทคโนโลยีและธุรกิจ และออกมาตรการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากทั่วโลก - คณะอนุกรรมการด้านการขยายตลาดสู่สากล (Go-to-Global) เพื่อสร้างเครือข่ายและโปรแกรมสนับสนุนให้สตาร์ทอัพไทยสามารถขยายตลาดไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ 	<p>เป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ โดยสามารถดำเนินการได้ตามร่างมาตรา ๑๓ ซึ่งกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการฯ แต่งตั้งคณะกรรมการในด้านต่างๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย</p>
<p>๓.๓.๓ เสนอให้เพิ่มกลไกด้านหลักธรรมาภิบาล ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรระบุให้ชัดเจนว่ามติของที่ประชุม (ส่วนที่ไม่เป็นความลับ) รายงานการประชุม และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของคณะกรรมการฯ ต้องถูกเปิดเผยต่อสาธารณะผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย - ควรกำหนดข้อบังคับว่าด้วยการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เข้มแข็งและชัดเจน - ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPIs) ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน และมีการประกาศตัวชี้วัดต่อสาธารณะ - ควรมีการกำหนดวาระการประชุมที่แน่นอน (เช่น ทุกไตรมาส) และมีกรอบเวลาในการตัดสินใจ (SLA) ในเรื่องสำคัญ เพื่อให้การอนุมัติมาตรการต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว 	<p>เป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ โดย NIA ซึ่งเป็นหน่วยงานธุรการให้แก่คณะกรรมการฯ จะต้องดำเนินการต่อไป</p>
<p>๓.๓.๔ ควรมีกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพให้ตอบโจทย์การพัฒนาสตาร์ทอัพและมีการกำหนดวาระของคณะกรรมการฯ</p>	<p>เนื่องจากคณะกรรมการฯ มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ หากกำหนดให้ใช้วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการฯ อาจทำให้มีความล่าช้า สำหรับวาระของคณะกรรมการฯ มีกำหนดในร่างมาตรา ๗ สำหรับประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ๓ ปี</p>

๔. การกำหนดให้สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) เป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยงานศูนย์กลางในการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัป (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๔๓	๘๐.๓
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๒๘	๑๕.๗
ไม่เห็นด้วย (โปรดระบุเหตุผล)	๗	๔.๐

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๔.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๖) เห็นด้วยกับการกำหนดให้สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) เป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยงานศูนย์กลางในการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัป เนื่องจากมีการกิจสอดคล้อง มีความยืดหยุ่นในฐานะองค์การมหาชน มีความเข้าใจ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญโดยตรงด้านนวัตกรรมและสตาร์ทอัป และเห็นว่า การกำหนดให้ NIA เป็นหน่วยงาน “One-Stop Service” จะช่วยลดความซับซ้อนและขั้นตอนที่ยุ่งยากสำหรับผู้ประกอบการ สตาร์ทอัป และสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน</p>	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๔.๑.๑ ควรยกระดับ NIA เป็น “Super One-Stop Service” ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จอย่างแท้จริง เช่น การมีอำนาจในการให้การรับรองเบื้องต้น (Pre-approve) สำหรับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานอื่น และการรับรองจาก NIA ให้มีผลผูกพันในทางปฏิบัติกับหน่วยงานปลายทาง โดยมีอำนาจติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านั้น</p> <p>นอกจากนี้ NIA ควรเปิดโอกาสให้มีหน่วยงานร่วมในการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัป เช่น DEPA หรือ BOI โดยอาจแบ่งงานตามระยะการเติบโตของธุรกิจ รวมถึงเปิดโอกาสบุคคลนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น VC หรือหน่วยงานอื่นที่อาจมีหน้าที่ในการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปประเภทแยกย่อยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น HealthTech อาจมีกระทรวงสาธารณสุขร่วมดำเนินการ และควรให้ทุกหน่วยงานบูรณาการและประสานงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ไม่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะการสนับสนุนเงินทุน</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้อำนาจ NIA ในการทำความตกลงหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้สอดคล้องกับการที่กฎหมายได้กำหนดมาตรการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปที่หลากหลาย โดยบางเรื่องเป็นเรื่องที่คณะกรรมการฯ หรือ NIA ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญ การกำหนดให้คณะกรรมการฯ หรือ NIA มีอำนาจในการให้การรับรองให้ธุรกิจสตาร์ทอัปได้รับสิทธิและประโยชน์จากหน่วยงานอื่น โดยการรับรองมีผลผูกพันหน่วยงานเหล่านั้น จึงอาจไม่เหมาะสมและเป็นการก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไรก็ดี กรณีที่ธุรกิจสตาร์ทอัปได้รับการประกาศรายชื่อเป็นบริษัทสตาร์ทอัป การขอรับสิทธิและประโยชน์อาจกระทำได้ง่ายขึ้นเนื่องจากได้รับการรับรองความเป็นสตาร์ทอัปแล้ว</p> <p>ส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๔๒ ได้กำหนดให้ NIA มีหน้าที่ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริษัทสตาร์ทอัปได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่นด้วยแล้ว</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๔.๑.๒ NIA ยังมีข้อจำกัดด้านหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย และกรณีจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นหาก NIA สามารถร่วมลงทุนกับ VC หรือร่วมลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพได้ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ NIA มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายในการรวบรวม วิเคราะห์ เชื่อมโยง และบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับสตาร์ทอัพทั้งระบบในฐานะ ศูนย์กลางข้อมูลสตาร์ทอัพแห่งชาติ และจัดทำรายงานสถานภาพระบบ นิเวศสตาร์ทอัพแห่งชาติประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการฯ และ คณะรัฐมนตรี เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๕ ได้กำหนดไว้แล้ว สำหรับการรายงาน ได้กำหนดให้ คณะกรรมการฯ จัดทำเสนอสถานนโยบาย หากสถานนโยบายเห็นสมควรก็สามารถ เสนอคณะรัฐมนตรีได้ต่อไป</p>
<p>๔.๑.๓ ควรเพิ่มบทบาทและหน้าที่ของ NIA ในการกำกับดูแล “พื้นที่ทดลองนวัตกรรม” (Regulatory Sandbox) โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลในแต่ละภาคส่วน</p>	<p>การทดลองประกอบกิจการ ปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจสามารถกระทำได้อยู่แล้ว โดยการทำข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอทดลองประกอบกิจการ (ครั้งที่ ๓๒-๒๒/๒๕๖๗)</p>
<p>๔.๑.๔ ควรยังคงให้สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) เป็นหน่วยงานศูนย์กลางในการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพเช่นเดียวกับ NIA เพื่อให้เกิด การแข่งขันสร้างผลงาน ส่งผลดีต่อระบบนิเวศของสตาร์ทอัพ ในภาพรวม</p>	<p>โดยที่ภารกิจของ NIA มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจสตาร์ทอัพ ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการ ส่งเสริมและช่วยเหลือสตาร์ทอัพ จึงสมควร กำหนดให้ NIA เป็นหน่วยงานหลัก ทั้งนี้ การกำหนดให้ NIA เป็นหน่วยงานหลักในการ ส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพตามร่างฯ มิได้ เป็นการไปจำกัดหน้าที่และอำนาจของ depa ในการร่วมให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และ พัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพแต่อย่างใด</p>
<p>๔.๑.๕ NIA ต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและ ต่อเนื่องในการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>การได้รับงบประมาณขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ เช่น จำนวนรายได้ที่รัฐ จัดเก็บได้ในแต่ละปี ภารกิจและความ จำเป็นของแต่ละหน่วยงาน และความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ นโยบายของ รัฐบาล และแผนพัฒนาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสำนักงบประมาณและกองทุน ววน. ต้องพิจารณาในภาพรวมอย่างเหมาะสม</p>
<p>๔.๑.๔ ข้อเสนอในทางปฏิบัติ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ของ NIA ที่ชัดเจน ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผลกระทบ รวมทั้งต้องมีการประกาศ KPIs และรายงานผลการดำเนินงานของ NIA เพื่อให้ การดำเนินงานของ NIA รวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ - NIA ควรปฏิบัติงานบนหลัก “Open Infrastructure” โดยเปิดระบบ Sandbox และ Open Data ให้บุคคลทั่วไปสามารถ เข้าทดลองได้ ไม่ควรจำกัดการสนับสนุนไว้เฉพาะธุรกิจที่มีโครงการ หรือมีทุนร่วมกับ NIA 	<p>เป็นข้อเสนอแนวทางปฏิบัติ โดย NIA ปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับการ ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>- NIA ควรมีระบบการทำงานที่รวดเร็วและยืดหยุ่น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ขับเคลื่อนด้วยความเร็ว และไม่ควรรสร้างภาระด้านเอกสารหรือขั้นตอนที่มากเกินไป รวมถึงสร้างกลไกการทำงานร่วมกับภาคเอกชนที่น่าเชื่อถือ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการทำงานและมีกิจกรรมและการสื่อสารเชิงรุก เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำแผนการพัฒนาศูนย์กลางการรองรับบริการกิจตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะ โดยมุ่งเน้นการสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจสตาร์ทอัพ การประเมินมูลค่าเทคโนโลยี การตลาดระหว่างประเทศสำหรับธุรกิจนวัตกรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>- NIA ควรมีการสร้างกลไกเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนภายใน NIA เนื่องจาก NIA มีบทบาทที่หลากหลาย ทั้งการให้ทุนสนับสนุน การตรวจสอบและการลบบชื่อบริษัทสตาร์ทอัพ รวมถึงการร่วมลงทุนกับธุรกิจสตาร์ทอัพ</p> <p>- หลักเกณฑ์ที่ NIA ใช้ในการคัดเลือกธุรกิจสตาร์ทอัพที่ควรได้รับการสนับสนุนจาก NIA ในปัจจุบันยังมีความไม่ครอบคลุมและมีจุดอ่อนด้านการตีความคำว่า “นวัตกรรม”</p>	
<p>๔.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๔) ไม่เห็นด้วยกับการให้ NIA เป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยงานศูนย์กลางในการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยเห็นว่า NIA ไม่มีความเชี่ยวชาญ และมีกระบวนการที่ไม่โปร่งใสในการคัดกรองธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับการสนับสนุน และการส่งเสริมสตาร์ทอัพที่ผ่านมาและการดำเนินงานส่งเสริมในปัจจุบันของ NIA ยังไม่มีผลปรากฏชัดเพียงพอ จึงเห็นควรกำหนดให้สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีความพร้อมด้านการดำเนินงานและด้านวัฒนธรรมองค์กรมากกว่า NIA ในการสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพ</p> <p>นอกจากนี้ การส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ ไม่ควรอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แต่ควรอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงพาณิชย์หรือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>โดยที่ NIA เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมสตาร์ทอัพโดยตรงและเป็นหน่วยงานที่ให้เงินทุนแก่สตาร์ทอัพที่มีระดับความพร้อมทางเทคโนโลยีในระดับต่อเนื่องจากที่หน่วยงานอื่นสนับสนุนทางการเงินมาแล้ว จึงเห็นควรให้ NIA เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนสตาร์ทอัพตั้งแต่เริ่มต้นจนประสบความสำเร็จได้อย่างต่อเนื่อง</p>

๕. การกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีลักษณะตามที่กำหนดได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ (จำนวน ๑๗๘ คน)

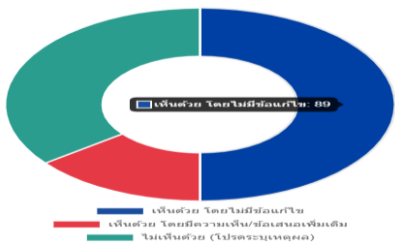

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๕๖	๕๓.๙
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๕	๒๑.๙
ไม่เห็นด้วย	๘๗	๒๔.๒

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๕.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๕.๘) เห็นด้วยกับ การกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัปที่มีลักษณะตามที่กำหนดได้รับสิทธิ และประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๕.๑.๑ ควรพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การได้รับสิทธิและประโยชน์แบบแบ่งชั้น (Tiered Incentive) ให้สอดคล้องกับระยะ การเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัป เช่น Early-Stage, Growth-Stage และ Scale-Up และขยายสิทธิประโยชน์บางส่วนให้สอดคล้องกับสตาร์ทอัป ทุกประเภท เช่น Creative Tech, Digital Content, Green Innovation ไม่จำกัดเฉพาะ DeepTech เปิดโอกาสให้คณะกรรมการฯ สามารถปรับ เงื่อนไขด้านรายได้และอายุบริษัทได้อย่างยืดหยุ่น เพื่อรองรับบริบทของ ธุรกิจสตาร์ทอัปที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่น การพิจารณาตามประเภท อุตสาหกรรมหรือเทคโนโลยีที่ใช้ เนื่องจากบางอุตสาหกรรมอาจมีต้นทุน หรือรายได้ที่สูงกว่าอุตสาหกรรมอื่น</p>	<p>โดยที่เจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ นี้มุ่งเน้นส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือสนับสนุน ธุรกิจสตาร์ทอัปขนาดเล็กเป็นหลัก จึงกำหนด หลักเกณฑ์การได้รับสิทธิ และประโยชน์ เพิ่มเติมจากรัฐตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๑๙ ซึ่งครอบคลุมธุรกิจสตาร์ทอัปที่อยู่ในทุกระยะ การเติบโต นอกจากนี้ ร่างฯกำหนดให้ คณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปและ NIA สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และการได้รับ สิทธิและประโยชน์แก่ธุรกิจสตาร์ทอัป ซึ่งอาจ เป็นการพิจารณาตามระดับการเติบโตและ ประเภทธุรกิจแตกต่างกันได้ (ร่างมาตรา ๑๑ (๓) และร่างมาตรา ๑๕ (๓)) ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ ธุรกิจสตาร์ทอัปได้รับสิทธิและประโยชน์ อย่างเหมาะสมกับสภาพการประกอบธุรกิจ</p>
<p>๕.๑.๒ หลักเกณฑ์ในการได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติม ต้องมีความชัดเจน นอกจากนี้ การให้สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นทรัพย์สินหลักของสตาร์ทอัป ควรกำหนด แนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง ต้อง คำนึงถึงภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับลักษณะของ ธุรกิจสตาร์ทอัปที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับหุ้นซึ่ง กำหนดชัดเจนในร่างพระราชบัญญัติแล้ว และสิทธิและประโยชน์อื่นๆ ตามร่างมาตรา ๔๒ เช่น การนำคนต่างด้าวเข้ามาและอยู่ใน ราชอาณาจักร การได้รับสิทธิยกเว้นหรือ ลดหย่อนภาษี และการได้รับความคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งการจะได้รับสิทธิและ ประโยชน์ดังกล่าวมีรายละเอียดและมี หน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบ จึงต้องพิจารณา ตามกฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ</p>
<p>๕.๑.๓ ภาคส่วนหรือองค์กรอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมธุรกิจ สตาร์ทอัปหรือระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัป ควรได้รับสิทธิและ ประโยชน์เพิ่มเติมด้วย</p>	<p>สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมในหมวด ๓ เป็น สิทธิและประโยชน์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริม การประกอบธุรกิจสตาร์ทอัปเป็นการเฉพาะ เช่น การยกเว้นไม่ใช้บังคับบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหุ้นบางประการ จึงอาจ ไม่เหมาะสมกับภาคส่วนหรือองค์กรอื่น ๆ ดังกล่าว ประกอบกับองค์กรอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ ส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัปหรือระบบนิเวศของ ธุรกิจสตาร์ทอัป มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ จาก NIA ตามร่างบทบัญญัติในหมวด ๑ ได้</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๕.๑.๔ การกำหนดให้สิทธิและประโยชน์ ควรเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของธุรกิจสตาร์ทอัพ เช่น การสร้างงาน การพัฒนาทักษะ และการใช้เทคโนโลยีในประเทศ</p>	<p>NIA อาจนำไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการได้รับสิทธิและประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ</p>
<p>๕.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒๔.๒) ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีลักษณะตามที่กำหนดได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ โดยเห็นว่า การได้รับสิทธิและประโยชน์ตามร่างฯ สิทธิและประโยชน์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ควรใช้ได้กับทุกประเภทธุรกิจ และควรเป็นสิทธิของทุกกิจการที่มีการสร้างนวัตกรรม ไม่ใช่เพียงเฉพาะที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น การกำหนดดังกล่าวเป็นการสร้างเงื่อนไขที่ให้อำนาจแก่รัฐในการใช้ดุลพินิจเพื่อคัดเลือกธุรกิจประเภทใดประเภทหนึ่งให้ได้รับสิทธิและประโยชน์มากกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ ทั้งที่ธุรกิจเหล่านั้นควรจะได้รับสิทธิและประโยชน์อย่างเท่าเทียมโดยทั่วกัน นอกจากนี้หลักเกณฑ์การได้รับสิทธิและประโยชน์ ควรใช้หลักเกณฑ์เดียวกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อมิให้การส่งเสริม SMEs ถูกกลืนเลย</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมทั้งธุรกิจสตาร์ทอัพทั่วไปและบริษัทสตาร์ทอัพ (ธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีลักษณะตามที่กำหนด) โดยธุรกิจสตาร์ทอัพใดที่เข้าลักษณะเป็นบริษัทสตาร์ทอัพก็มิได้รับสิทธิและประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าต้องประเภทธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง และไม่คำนึงว่าเป็น SMEs หรือไม่ กล่าวคือ แม้เป็น SMEs แต่มีลักษณะเป็นบริษัทสตาร์ทอัพก็ย่อมได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยที่สิทธิและประโยชน์ที่เพิ่มเติมขึ้นนั้นเป็นมาตรการส่งเสริมบริษัทสตาร์ทอัพซึ่งเป็นการยกเว้นไม่ใช้บังคับบทบัญญัติ ป.พ.พ. เกี่ยวกับหุ้นบางประการ จึงต้องกำหนดลักษณะของผู้ที่จะขอรับสิทธิและประโยชน์ไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้รับสิทธิและประโยชน์มีความจำเป็นและความพร้อมในการดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นเหล่านั้น</p>

๖. การกำหนดลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ ตามร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๒ (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๘๙	๕๐
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๒๖	๑๔.๖
ไม่เห็นด้วย	๖๓	๓๕.๔

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๖.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๔.๖) เห็นด้วยกับการกำหนดลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๖.๑.๑ เงื่อนไขเวลาในร่างมาตรา ๑๙ (๑) และรายได้ใน (๒) ไม่สะท้อนความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน</p>	<p>โดยที่ ร่างพระราชบัญญัตินี้ มุ่งเน้นช่วยเหลือธุรกิจสตาร์ทอัพที่เพิ่งเริ่มต้นหรือมีขนาดเล็ก โดยเหตุผลที่กำหนดระยะเวลา ๑๐</p>

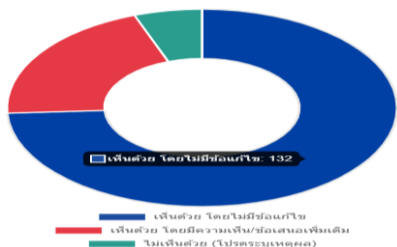
ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>- ในร่างมาตรา ๑๙ (๑) ควรเพิ่มข้อยกเว้นหรือขยายกรอบเวลาในร่างมาตรา ๑๙ (๑) สำหรับสตาร์ทอัพในกลุ่มเทคโนโลยีเชิงลึก (Deep Technology) และกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษที่ต้องใช้การวิจัยและพัฒนาขั้นสูง เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ (BioTech) เทคโนโลยีควอนตัม (Quantum Tech) เทคโนโลยีอวกาศ (Space Tech) หรือเทคโนโลยีด้านวัสดุศาสตร์ขั้นสูง (Advanced Materials) รวมถึง กลุ่ม FinTech และกลุ่ม Web3 ซึ่งมีระยะเวลาในการวิจัยและพัฒนา (R&D) ยาวนานกว่า ๑๐ ปี กว่าจะสามารถสร้างรายได้เชิงพาณิชย์ได้ หรือมีรายได้ผันผวนตามรอบการลงทุนมากกว่าการขายสินค้าโดยอาจกำหนดให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจประกาศขยายกรอบเวลาเป็นไม่เกิน ๑๕ ปี นอกจากนี้ ไม่ควรจำกัดเฉพาะบริษัทที่มีทุนจดทะเบียน แต่ควรเปิดให้ “บุคคล/ทีมเล็กที่มี prototype พร้อมทดสอบใน Sandbox” มีสิทธิขอรับสิทธิและประโยชน์ได้เช่นกัน ในขณะเดียวกันควรเพิ่มข้อความว่า “หรือนิติบุคคลรูปแบบอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” เพื่อรองรับรูปแบบนิติบุคคลใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต</p>	<p>ปี นับแต่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจนถึงวันยื่นขอรับสิทธิ และประโยชน์ นั้น เนื่องจากคณะกรรมการฯ เห็นว่าหากจัดตั้งบริษัทมานานแล้วแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ อาจแสดงให้เห็นว่าบริษัทยังขาดศักยภาพในการเติบโตที่เพียงพอที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์ ในหมวด ๓ และเห็นว่าเป็นระยะเวลาเพียงพอสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพประเภท DeepTech แล้ว</p> <p>สำหรับรูปแบบองค์กรธุรกิจที่กำหนดว่าเป็นบริษัทจำกัดนั้น เนื่องจากเมื่อพิจารณากฎหมายของหลายประเทศจะส่งเสริมนิติบุคคลที่คล้ายบริษัทจำกัดของไทย และการเป็นบริษัทจำกัดยังสอดคล้องกับสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้ในร่างฯ</p>
<p>- ในร่างมาตรา ๑๙ (๒) การใช้ “ค่าเฉลี่ย” รายได้เพียงอย่างเดียวอาจทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีการเติบโตแบบก้าวกระโดดไม่ได้รับการสนับสนุน จึงควรมีการพิจารณารายได้ประกอบกับตัวชี้วัดอื่นเพิ่มเติม โดยให้อำนาจคณะกรรมการฯ ในการพิจารณา กำหนดตัวชี้วัดอื่น ๆ เหล่านั้น เช่น อัตราการเติบโตของพนักงาน มูลค่าการระดมทุนสะสม หรือสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อรายได้ (เช่น ธุรกิจสตาร์ทอัพ A มีรายได้ ๔๐๐ ล้านบาท แต่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ๒๐๐ % ในหนึ่งปี และมีการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาถึง ๓๐ % ของรายได้ทั้งหมด อาจสมควรได้รับการสนับสนุนมากกว่าธุรกิจสตาร์ทอัพ B ที่มีรายได้ ๒๕๐ ล้านบาท แต่มีการเติบโตคงที่และไม่มีการลงทุนด้านนวัตกรรม และควรพิจารณา เพดานรายได้ที่แตกต่างกันสำหรับธุรกิจประเภท B2B (Business-to-Business) และ B2C (Business-to-Consumer) ซึ่งมีลักษณะของขนาดธุรกิจและรายได้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ</p> <p>อย่างไรก็ดี หากยังคงใช้เกณฑ์รายได้อ่อนหลัง ควรพิจารณาให้มีการจัดลำดับชั้น (Class) หรือระดับสิทธิประโยชน์ตามช่วงรายได้ เช่น รายได้ไม่เกินสามร้อยล้านบาทได้รับสิทธิและประโยชน์ทุกอย่าง รายได้มากกว่าสามร้อยล้านบาทได้รับสิทธิและประโยชน์น้อยลง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติ นี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ กำหนดเกณฑ์ คำนวณ รายได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและประเภทของธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณให้แตกต่างกันตามประเภทธุรกิจสตาร์ทอัพได้ ดังนั้นคณะกรรมการฯ อาจพิจารณากำหนดเกณฑ์การคำนวณรายได้โดยคำนึงถึงเงื่อนไขอื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่ผู้เสนอความเห็นเสนอแนะได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันกรณีรายได้ผันผวน จึงได้กำหนดเป็นรายได้โดยเฉลี่ยย้อนหลังสามปี</p>
<p>๖.๑.๒ สมควรตัดร่างมาตรา ๑๙ (๓) ออก เนื่องจากไม่สอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพและวัตถุประสงค์ของผู้ลงทุน ที่มีกลลงทุนโดยคาดหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน เช่น เงินปันผล นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิและประโยชน์ ๕ ปี (ขยายได้ถึง ๑๐ ปี) หากบริษัทต้องงดจ่ายเงินปันผลตลอดช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามร่างฯ อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดึงดูดนักลงทุน อีกทั้ง</p>	<p>การกำหนดเกณฑ์เรื่องไม่เคยจ่ายเงินปันผล เนื่องจากเห็นว่าธุรกิจสตาร์ทอัพมักจะเป็นธุรกิจที่จะต้องมีการลงทุนสูงเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง จึงกำหนดไม่ให้สิทธิและประโยชน์ต่อธุรกิจสตาร์ทอัพที่ให้ความสำคัญกับการจ่ายเงินปันผลมากกว่าการ</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>บริษัทสตาร์ทอัพที่ตั้งขึ้นก่อนที่ร่างฯ ใช้บังคับที่เคยจ่ายเงินปันผลไปแล้วจะไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์ตามร่างฯ ได้ กรณีอาจกำหนดกำหนดให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น “ยังไม่เคยจ่ายเงินปันผลเกินกว่าร้อยละ .. ของกำไรสุทธิ” หรือ “จ่ายเงินปันผลตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”</p>	<p>ลงทุนในธุรกิจอย่างต่อเนื่อง แม้จะหลักการดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่าในการลงทุนนักลงทุนย่อมต้องการผลตอบแทน แต่หากเป็นบริษัทที่เคยจ่ายเงินปันผลได้แล้วก็น่าจะเป็นบริษัทที่มีฐานะทางการเงินค่อนข้างมั่นคงแล้วและไม่จำเป็นต้องได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมในหมวด ๓ อีกอย่างไรก็ดี การปันผล ณ ที่นี้ไม่รวมถึงการปันผลเป็นหุ้น ซึ่งเป็นรูปแบบการปันผลที่เป็นที่นิยมในวงการธุรกิจสตาร์ทอัพในระยะเริ่มต้นที่ยังไม่มีการทำกำไรมากนัก</p> <p>อนึ่ง จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่ก็จะกำหนดเกณฑ์เรื่องการไม่จ่ายเงินปันผลไว้เช่นเดียวกัน</p>
<p>๖.๑.๓ เงื่อนไขในร่างมาตรา ๑๙ (๔) อาจส่งผลเป็นการปิดกั้นโอกาสของธุรกิจสตาร์ทอัพในการได้รับเงินทุนจากหน่วยลงทุนของบริษัทขนาดใหญ่ (Corporate Venture Capital - CVC) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในระบบนิเวศได้ จึงควรมีการกำหนดนิยามของ “ลักษณะควบคุมกิจการ” ที่ชัดเจน โดยอาจหมายถึงการถือหุ้นเกินกว่า ๕๐ % หรือการมีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งกรรมการส่วนใหญ่และเพิ่มข้อยกเว้นให้บริษัทสามารถถูก “ควบคุม” โดย CVC หรือบริษัทแม่ได้ หากการลงทุนนั้นเป็นไปเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเข้าถึงตลาด หรือการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอย่างแท้จริง โดยอาจกำหนดเงื่อนไขว่าธุรกิจสตาร์ทอัพนั้นต้องยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานด้านนวัตกรรม (Innovation autonomy) และต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการฯ เป็นรายกรณี เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการป้องกันการใช้สิทธิประโยชน์และการเปิดรับเงินทุนเชิงกลยุทธ์</p>	<p>โดยที่ธุรกิจสตาร์ทอัพมีหลายประเภท ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการฯ ในการกำหนดลักษณะการควบคุมกิจการ เพื่อให้สามารถกำหนดรายละเอียดได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับแต่ละประเภทธุรกิจได้ ในขณะที่เดียวกันก็มีความยืดหยุ่นเพราะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย สามารถเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยและเหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ปัจจุบัน ก.ล.ต. มีการกำหนดนิยาม “อำนาจควบคุมกิจการ” ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ. ๑๗/๒๕๕๑ เรื่อง การกำหนดบทนิยามในประกาศเกี่ยวกับการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ ซึ่งคณะกรรมการฯ อาจนำมาประกอบการพิจารณาได้</p>
<p>๖.๑.๔ เงื่อนไขในร่างมาตรา ๒๒ การจ้างผู้ปฏิบัติงานสัญชาติไทย มีความเสี่ยงสูงอย่างยิ่งที่จะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ โดยเฉพาะในสาขาที่ประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรทักษะสูง เช่น AI engineers หรือ Data scientists หรือผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ในการขยายธุรกิจสู่ระดับนานาชาติ จึงมีข้อเสนอ ดังนี้</p> <p>(๑) เปลี่ยนการกำหนดจำนวนในร่างมาตราดังกล่าวเป็น</p> <p>- การกำหนดเงื่อนไขให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะขอรับสิทธิประโยชน์ต้องจัดทำและเสนอ “แผนพัฒนาบุคลากรไทย” ต่อคณะกรรมการฯ แทน โดยแผนดังกล่าวอาจประกอบด้วย แผนการจ้าง</p>	<p>โดยที่ร่างมาตรานี้มุ่งคุ้มครองให้คนไทยได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือคุ้มครองการจ้างงานของคนไทย ประกอบกับธุรกิจสตาร์ทอัพมีหลายประเภท ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการฯ ในการกำหนดจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่มีสัญชาติไทยให้เหมาะสมกับลักษณะและประเภทของธุรกิจสตาร์ทอัพได้</p> <p>สำหรับการกำหนดให้จัดทำและเสนอ “แผนพัฒนาบุคลากรไทย” ต่อคณะกรรมการฯ</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>งานบุคลากรไทยในตำแหน่งต่างๆ แผนการฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะ แผนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่พนักงานชาวไทยอย่างเป็นรูปธรรม แผนการเปิดรับนักศึกษาไทยเข้าฝึกงานในตำแหน่งที่มีคุณภาพ รวมทั้งแผนในการทำโครงการวิจัยร่วมหรือสนับสนุนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไทย แต่หากยังต้องการคงตัวชี้วัดเชิงปริมาณ อาจพิจารณาใช้ระบบสัดส่วนที่ยืดหยุ่น (Flexible Ratio) เช่น การกำหนดสัดส่วนพนักงานไทยต่อพนักงานต่างชาติแทนการกำหนดจำนวนขั้นต่ำที่ชัดเจน โดยสัดส่วนนี้อาจยืดหยุ่นได้ตามระยะของการเติบโตของบริษัท</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดเรื่อง “พัฒนาความรู้และทักษะ” ของแรงงานไทยในระบบ มากกว่าการกำหนดเพียงตัวเลขตายตัว - การพิจารณาใช้ตัวชี้วัดผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือสังคม เช่น มูลค่าการลงทุน การจ้างงาน หรือการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ โดยกำหนดให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจในการปรับหลักเกณฑ์เป็นรายสาขาตามพลวัตของเทคโนโลยีและตลาด 	<p>แทน อาจกระทำได้ยากในทางปฏิบัติในการตรวจสอบว่าแต่ละบริษัทมีการดำเนินการตามแผนของตนหรือไม่ อีกทั้งยังอาจเป็นการให้อำนาจดุลพินิจ จนเกินไปในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนดังกล่าว อันอาจนำไปสู่ข้อครหาว่ามีการเลือกปฏิบัติได้</p>
<p>(๒) ควรกำหนดนิยาม “ผู้ปฏิบัติงาน” ให้มีความชัดเจน เนื่องจากมีความคลุมเครือว่าหมายถึงเฉพาะลูกจ้างของบริษัทเท่านั้น หรือรวมกรรมการ ผู้บริหาร หรือที่ปรึกษาทางธุรกิจด้วย</p>	<p>การใช้ถ้อยคำ “ผู้ปฏิบัติงาน” เพื่อให้มีความหมายกว้าง รวมผู้ที่ปฏิบัติงานในบริษัทสตาร์ทอัพทุกตำแหน่ง</p>
<p>๖.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒๔.๒) ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ โดยมีความเห็นว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมต้องเป็นบริษัทจำกัด ทำให้ไม่ครอบคลุมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพที่อยู่ในระยะเริ่มต้นที่ต้องการ Seed Funding - ไม่ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งไม่เกิน ๑๐ ปี หรือการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายได้ต่อปีโดยเฉลี่ยจากรายได้ย้อนหลังสามปีติดต่อกันไม่เกินสามร้อยล้านบาท แต่ควรแบ่งตามระยะการเติบโตหรือศักยภาพในการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพแต่ละประเภทมีความเฉพาะเจาะจงในตัวเองและมีความแตกต่างกัน - การกำหนดจำนวนผู้ปฏิบัติงานสัญชาติไทยจะทำให้บริษัทสตาร์ทอัพจำนวนมากไม่เข้าเกณฑ์ในการได้รับสิทธิและประโยชน์ โดยเฉพาะร่างมาตรา ๒๒ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานในบางตำแหน่งมีการปรับเปลี่ยนเสมอตามระยะการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ และบางตำแหน่งมีการทำสัญญาจ้างงานเฉพาะระยะสั้น - ข้อยกเว้นในร่างมาตรา ๑๙ (๔) หากธุรกิจสตาร์ทอัพหรือนิติบุคคลอื่นสามารถควบคุมกิจการได้ แม้จะเป็นสถาบันอุดมศึกษา จะเป็นการเปิดช่องทางทางการได้รับการสนับสนุนภาครัฐแม้ประสบความสำเร็จแล้วหรือไม่ หรือเป็นการเปิดช่องทางให้สถาบันอุดมศึกษา/ 	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวในข้อ ๖.๑</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>บุคคลอื่นได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพิ่มเติมในการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพหรือไม่</p> <p>นอกจากนี้ การกำหนดลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพในร่างมาตรา ๑๙ มีความคล้ายคลึงกับการกำหนดลักษณะของกิจการ SMEs จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจนว่าร่างพระราชบัญญัติฯ มีวัตถุประสงค์เป็นการสนับสนุนกิจการ SMEs หรือไม่ และกิจการเหล่านี้ยังจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นพิเศษหรือไม่ เพราะอาจเข้าข่ายเป็นการเลือกปฏิบัติโดยส่งเสริมเฉพาะกิจการที่มีการใช้นวัตกรรม</p>	
<p>๖.๓ เสนอให้เพิ่มมาตรา ๑๙ (๕) ว่า “ต้องไม่เป็นบริษัทที่ถูกกลบชื่อตามมาตรา ๒๗” เพื่อความชัดเจนว่าบริษัทที่เคยถูกกลบชื่อออกจากทะเบียนแล้วจะไม่สามารถกลับมาขอรับสิทธิและประโยชน์ได้</p>	<p>การตัดสิทธิให้บริษัทที่เคยถูกกลบชื่อยื่นขอรับสิทธิและประโยชน์ได้อีกนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เฉพาะกรณีคณะกรรมการมีมติให้ลบชื่อซึ่งเป็นกรณีร้ายแรง หากเป็นกรณีที่ไม่ร้ายแรง แม้ถูกกลบชื่อธุรกิจสตาร์ทอัพก็ยังสามารถมายื่นรับรองตนเองเพื่อขอรับสิทธิและประโยชน์ได้ใหม่ที่ทันที</p>

๗. การกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ โดยวิธีการ “รับรองตนเอง” (Self-declaration) (จำนวน ๑๗๘ คน)

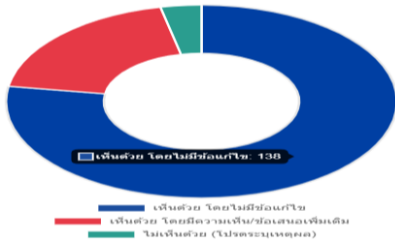
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๒	๗๔.๒
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๖	๒๐.๒
ไม่เห็นด้วย	๑๐	๕.๖

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๗.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๔.๔) เห็นด้วยกับการกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐโดยวิธีการรับรองตนเอง เนื่องจากสร้างความเร็วและความคล่องตัวเหมาะสมกับธุรกิจสตาร์ทอัพที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการประกอบกิจการ ลดการกำกับดูแลและลดการใช้ทรัพยากรของรัฐ</p>	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๗.๑.๑ เสนอให้มีการให้สิทธิและประโยชน์ตามระดับการรับรอง เช่น บริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ อาจได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าบริษัทสตาร์ทอัพที่รับรองตนเอง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพโดยหากมีลักษณะตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๑๙ ก็สามารถรับรองตนเองและมีสิทธิได้รับสิทธิและประโยชน์โดยเท่า</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
	<p>เทียบกัน ซึ่งทำให้ไม่เกิดการเลือกปฏิบัติและป้องกันมิให้มีการการใช้ดุลพินิจอย่างไม่เหมาะสมโดยหน่วยงานรัฐที่ให้การรับรองได้</p>
<p>๗.๑.๒ เสนอให้มีบุคคลที่สามทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติของการเป็นบริษัทสตาร์ทอัพ โดยต้องมีองค์ประกอบจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรืออาจกำหนดให้มีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น สวทช. วว. TED-Fund หน่วยบ่มเพาะ หรือผู้ประกอบการอย่างน้อย สองแห่ง เพื่อป้องกันการทุจริต</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้วิธีการรับรองตนเองเพื่อไม่ให้เกิดภาระต่อธุรกิจสตาร์ทอัพหรือก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ NIA ย่อมต้องตรวจสอบข้อมูลเมื่อมีการร้องเรียนหรือมีเหตุอื่นให้ต้องตรวจสอบ หรือ NIA อาจมีการสุ่มตรวจสอบข้อมูลก็ได้ เพื่อป้องกันการทุจริต</p>
<p>๗.๑.๓ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการรับรองตนเอง จะต้องใช้งานง่าย มีความปลอดภัย และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างไร้รอยต่อ เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ทันทีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานะของบริษัทสตาร์ทอัพ ป้องกันการทุจริตและเพื่อให้แน่ใจว่าธุรกิจที่ได้รับสิทธิประโยชน์เป็นสตาร์ทอัพที่เข้าข่ายตามกฎหมายอย่างแท้จริง โดยอาจนำระบบการรับรองอัตโนมัติ (Automatic recognition) และผลักดันให้เกิดข้อตกลงระหว่างหน่วยงานว่า การได้รับการประกาศรายชื่อเป็น “บริษัทสตาร์ทอัพ” ตามร่างฯ ให้ถือเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่ได้รับการยอมรับโดยอัตโนมัติในการยื่นขอสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานอื่น เพื่อลดขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติซ้ำซ้อน นอกจากนี้ ระบบตรวจสอบภายหลัง (Post-Audit) ต้องมีความโปร่งใส รวดเร็วไม่ซับซ้อน และไม่เพิ่มภาระเอกสารต่อผู้ประกอบการ มีความชัดเจนและเท่าเทียม</p>	<p>การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์และการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อประโยชน์ของธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ โดย NIA ต้องดำเนินการในทางปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้</p>
<p>๗.๑.๔ ควรมีกฎไกเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและให้ความเป็นธรรมแก่ธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อคุ้มครองผู้ที่กระทำผิดพลาดโดยสุจริต เช่น กรณีที่ยื่นข้อมูลผิดพลาดโดยไม่ได้เจตนา สามารถแจ้งแก้ไขข้อมูลด้วยตนเองได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งกลไกการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล (Whistleblower)</p>	<p>มีกลไกการอุทธรณ์คำสั่งลบชื่อของ NIA ต่อคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพได้ตามร่างมาตรา ๒๖</p>
<p>๗.๑.๕ NIA ควรมีการจัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติ รวมถึงคู่มือการรายงาน ที่ชัดเจนเพื่อช่วยเหลือธุรกิจสตาร์ทอัพในการรับรองตนเอง และมีการสื่อสารในเชิงรุก จัดสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการรับรองตนเองและข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางกฎหมาย การกำหนดให้จัดทำรายงานในรูปแบบซับซ้อนอาจสร้างภาระเกินความจำเป็นและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษา</p>	<p>NIA จะต้องดำเนินการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนรับรองตนเองของธุรกิจสตาร์ทอัพ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการธุรกิจทราบ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ</p> <p>สำหรับการติดตามนั้น ได้กำหนดให้บริษัทสตาร์ทอัพต้องยื่นยื่นข้อมูลเดิมหรือแจ้งข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปทุกปีเพื่อยืนยันว่าตน</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>นอกจากนี้ ควรกำหนดให้หน่วยงานรัฐที่รับรายงาน มีระบบการติดตามและกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่รายงานมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ยังมีลักษณะที่ กฎหมายกำหนดครบถ้วน เพื่อให้เป็นภาระแก่ NIA เกินสมควร ทั้งนี้ NIA มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบ ข้อมูลว่าเป็นไปตามที่ยืนยันหรือไม่</p>
<p>๗.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๕.๖) ไม่เห็นด้วยกับ การกำหนดให้ธุรกิจสตาร์ทอัพได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐ โดยวิธีการรับรองตนเอง โดยมีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้เป็น ภาระของธุรกิจสตาร์ทอัพในการรับรองตนเอง แต่ควรเป็นหน้าที่ของ หน่วยงานในการส่งเสริมเชิงรุก ในขณะที่เดียวกันก็มีความเห็นว่า ธุรกิจสตาร์ทอัพควรได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติจากหน่วยงานของ รัฐก่อนการได้รับสิทธิและประโยชน์ โดยอาจเป็นการตรวจสอบจาก คณะกรรมการฯ/ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถประเมินคุณลักษณะของบริษัท สตาร์ทอัพได้ หรืออาจใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ที่น่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่รับจากตัวธุรกิจสตาร์ทอัพเอง เช่น จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร หน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>นอกจากนี้ การกำหนดให้บริษัทสตาร์ทอัพต้องยื่นรับรอง ตนเองทุกปี และต้องรายงานข้อมูลจำนวนพนักงานและยื่นเอกสาร ประกอบหลายรายการ หากล่าช้าหรือขาดขั้นตอนจะถูกลบชื่อ เป็น การสร้างภาระและสร้างความเสี่ยงทางธุรกิจให้แก่บริษัท สตาร์ทอัพมากจนเกินไป ทำให้ไม่คุ้มค่ากับการได้รับสิทธิและ ประโยชน์ โดยเฉพาะธุรกิจที่เริ่มจัดตั้งใหม่ที่ยังไม่มีความพร้อมด้าน กฎหมายหรือการบัญชี</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นส่งเสริม ให้ ความช่วยเหลือ และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพ จึงกำหนดให้ใช้วิธีการรับรองตนเองแทนการ ตรวจสอบคุณสมบัติจากรัฐ เพื่อไม่ให้เกิด ภาระต่อธุรกิจสตาร์ทอัพหรือก่อให้เกิดความ ล่าช้าในการดำเนินการ สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการ “ส่งเสริม” ในขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันการทุจริต จึงกำหนดให้ NIA มีหน้าที่และอำนาจในการ ตรวจสอบข้อมูล โดยในขั้นก่อนการประกาศ รายชื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเป็นการ เบื้องต้น และภายหลังการประกาศรายชื่อ และ NIA มีหน้าที่และอำนาจในการประสาน ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หาก บริษัทสตาร์ทอัพรับรองตนเองโดยให้ข้อมูล เป็นเท็จเพื่อให้ได้รับสิทธิและประโยชน์อาจ เป็นความผิดตามร่างมาตรา ๒๗ (๑) ซึ่งจะถูกลบชื่อ เรียกคืนสิทธิและประโยชน์ และถูก ดำเนินคดีได้</p> <p>อนึ่ง ร่างมาตรา ๒๓ มิได้กำหนดให้บริษัท ต้องยื่นรับรองตนเองทุกปี เพียงแต่จะต้อง ยืนยันข้อมูลเดิมหรือแจ้งข้อมูลที่เปลี่ยนแปลง ไปทุกปี เพื่อยืนยันว่าตนยังมีลักษณะที่ กฎหมายกำหนดครบถ้วนเท่านั้น และหาก แจ้งข้อมูลล่าช้าจนถูกลบชื่อ บริษัทสตาร์ทอัพ ก็สามารถมายื่นรับรองตนเองเพื่อขอรับสิทธิ และประโยชน์ใหม่ได้ทันที</p>

๘. เหตุในการลบชื่อตามร่างมาตรา ๒๔ และผลการลบชื่อในแต่ละกรณี (จำนวน ๑๗๘ คน)

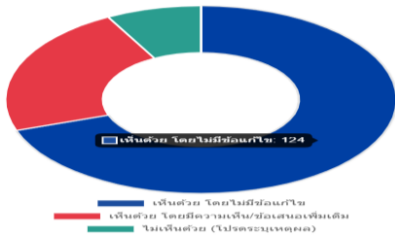

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๘	๗๗.๕
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๔	๑๙.๑
ไม่เห็นด้วย	๖	๓.๔

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๘.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๖.๖) เห็นด้วยกับเหตุในการลบชื่อและผลการลบชื่อในแต่ละกรณี เนื่องจากมีความสมเหตุสมผลและได้สัดส่วน และให้การคำนึงถึงเจตนาของผู้ประกอบกิจการ รวมทั้งให้การดำเนินการที่ยังไม่แล้วเสร็จสามารถดำเนินการต่อไปได้ในกรณีที่มีได้มีเจตนาทุจริต</p>	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๘.๑.๑ เหตุในการลบชื่อตามร่างมาตรา ๒๔ (๑) (มีลักษณะตามที่กำหนดไม่ครบถ้วน) อาจก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องในทางปฏิบัติ เนื่องจากเมื่อพิจารณาร่วมกับระยะเวลาในการได้รับสิทธิและประโยชน์ตามร่างมาตรา ๒๕ ที่กำหนดไว้ ๕ ปี (ขยายได้ถึง ๑๐ ปี) จะทำให้เข้าใจได้ว่าบริษัทที่ได้รับสิทธิต้องมีอายุไม่เกิน ๕ ปีในวันที่ได้รับสิทธิ จึงเห็นควรปรับถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p>	<p>โดยที่ร่างมาตรา ๑๙ (๑) กำหนดอายุบริษัทที่จะขอรับสิทธิและประโยชน์ไว้ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่จดทะเบียน และร่างมาตรา ๒๕ กำหนดระยะเวลาการได้รับสิทธิ นับจากวันที่ประกาศรายชื่อเป็นบริษัทสตาร์ทอัพ จึงมีความชัดเจนว่าแม้อายุเกินกว่า ๕ ปี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปีในวันที่มาขอรับสิทธิก็ย่อมได้รับการประกาศรายชื่อได้ และเมื่อประกาศรายชื่อแล้วจะได้รับสิทธิเป็นระยะเวลา ๕ ปี</p>
<p>๘.๑.๒ เหตุในการลบชื่อตามร่างมาตรา ๒๔ (๓) (การไม่แจ้งข้อมูลเพื่อรับรองตนเองทุกปี) ควรมีการขอร้องการแจ้งเตือนและให้โอกาสแก้ไขก่อนดำเนินการลบชื่อทันที เพราะสตาร์ทอัพในระยะเริ่มต้นมักมีทรัพยากรจำกัดและอาจเกิดข้อผิดพลาดด้านธุรการได้โดยไม่เจตนา โดยอาจมีการส่งหนังสือแจ้งเตือนอย่างเป็นทางการไปยังบริษัทสตาร์ทอัพ และกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการยื่นเอกสารหรือชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดกลไกดังกล่าวไว้แล้วในร่างมาตรา ๒๓ วรรคสาม กล่าวคือ กำหนดให้มีการแจ้งเตือน และกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามภายในระยะเวลา ๓๐ วัน</p>
<p>๘.๑.๓ เหตุในการลบชื่อตามร่างมาตรา ๒๗ (๔) (กรณีอื่นตามที่คณะกรรมการฯ กำหนดควรจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจให้ชัดเจน โดยแก้ไขความในอนุมาตราที่ว่า “กรณีอื่นใดที่มีความร้ายแรงเทียบเท่ากับการกระทำตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาเป็นการล่วงหน้า” เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจและขาดความแน่นอนทางกฎหมาย</p>	<p>การตีความร่างมาตรา ๒๗ (๔) จะต้องอิงตีความตามหลัก Eiusdem generis rule อยู่แล้ว กล่าวคือ (๔) จะต้องมีความหมายในทำนองเดียวกับบทบัญญัติที่เรียงต่อกันหรือต่อเนื่องกันซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ก่อนบทบัญญัตินั้น</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๘.๑.๔ ควรเพิ่มการลบชื่อในกรณีของบริษัทสตาร์ทอัปกระทำ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</p>	<p>สามารถกำหนดในร่างมาตรา ๒๗ (๔) ได้</p>
<p>๘.๑.๕ กระบวนการอุทธรณ์ตามร่างมาตรา ๒๖ ควรมีความ ชัดเจนและครอบคลุมทุกกรณี และควรระบุให้ชัดเจนถึงกระบวนการ และสิทธิในการต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหาในกรณีมาตรา ๒๗ ด้วย เพราะ แม้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ จะเป็นที่สุด แต่ควรเปิดโอกาสให้ บริษัทสตาร์ทอัปได้ชี้แจง แสดงพยานหลักฐาน และโต้แย้งข้อกล่าวหา อย่างเต็มที่ และควรพิจารณาถึงสิทธิในการนำคดีไปสู่ศาลปกครอง ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งด้านกระบวนการพิจารณาที่ไม่เป็นธรรม</p>	<p>กำหนดในกฎหมายลำดับรอง โดยร่าง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และร่างมาตรา ๒๗ วรรคสอง กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการฯ ในการประกาศกำหนด และในกรณีที่ไม่มีกำหนดไว้ก็เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง</p>
<p>๘.๑.๖ ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ NIA ในการจัดอบรม หรือให้คำปรึกษาด้านธรรมาภิบาล (Corporate Governance) และ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Compliance) แก่บริษัทสตาร์ทอัปที่ได้รับ การขึ้นทะเบียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิด ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีในระบบนิเวศ ตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว</p>	<p>ในทางปฏิบัติ NIA จะดำเนินการอยู่แล้ว</p>
<p>๘.๑.๗ ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่กำหนดว่า “การลบชื่อไม่ กระทบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต” อาจก่อให้เกิดผลกระทบในทาง ปฏิบัติ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทสตาร์ทอัปกับนักลงทุน ที่ ได้ทำสัญญาร่วมลงทุนหรือสัญญาผู้ถือหุ้นไว้ก่อนการลบชื่อ และการถูก ลบชื่ออาจทำให้บริษัทสตาร์ทอัปบางรายถูกฟ้องร้องหรือสูญเสียสิทธิ ตามสัญญาโดยไม่ได้ตั้งใจ ดังนั้น จึงควรพิจารณาผลกระทบในมิติสัญญา และการคุ้มครองผู้ลงทุนให้รอบด้าน และกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน หรือให้โอกาสแก้ไขแก่บริษัทสตาร์ทอัปก่อนที่จะมีการลบชื่อบริษัทออก โดยเฉพาะในกรณีที่ความผิดเกิดจากการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือ คลาดเคลื่อน ซึ่งไม่ใช่การกระทำโดยเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย นอกจากนี้ ใน ร่างมาตรา ๒๘ วรรคสาม กำหนดให้บริษัทซึ่งถูกลบชื่อต้องคืนสิทธิ ประโยชน์ทั้งหมด อาจมีความเข้มงวดเกินสมควร โดยเฉพาะในกรณีที่ การกระทำผิดเป็นเพียงความบกพร่องทางเอกสารหรือขั้นตอนทางธุรการ</p>	<p>กรณีการลบชื่อตามร่างมาตรา ๒๘ เป็น กรณีที่บริษัทสตาร์ทอัปกระทำผิดในลักษณะ ทุจริตหรือก่อความเสียหายร้ายแรง ไม่ได้เกิด จากการกระทำที่ไม่เจตนา หรือเป็นเพียง ความบกพร่องทางเอกสารหรือขั้นตอนทาง ธุรการ กฎหมายจึงมุ่งคุ้มครองบุคคลภายนอก ผู้สุจริต ซึ่งรวมถึงนักลงทุน และลงทุนบริษัท สตาร์ทอัปดังกล่าว</p>
<p>๘.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๓.๔) ไม่เห็นด้วยกับ เหตุในการลบชื่อและผลการลบชื่อในแต่ละกรณี โดยเห็นว่า การ กำหนดเหตุการลบชื่อและผล เป็นการสร้างเงื่อนไขอันเป็นภาระ ค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการต้องแบกรับในการประกอบกิจการ และทำ ให้บริษัทสตาร์ทอัปยากแก่การประสบความสำเร็จยาก นอกจากนี้ การลบชื่อบริษัทสตาร์ทอัปเพียงเพราะบริษัทสตาร์ทอัปไม่รายงาน ข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีผู้ปฏิบัติงานสัญชาติไทยไม่ ครบตามที่กำหนด เป็นการลงโทษเกินสมควร โดยควรตัดสิทธิเฉพาะ กรณีที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงเท่านั้น เช่น การกระทำความ ผิดกฎหมายหรือการสร้าง ความเสียหายต่อสังคม</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติ นี้มุ่งเน้นส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัป ในขณะที่เดียวกันก็ป้องกันการทุจริต จึงต้อง กำหนดเหตุในการลบชื่อไว้สองประเภท คือ ประเภทที่ไม่ร้ายแรง และประเภทร้ายแรง หากเป็นกรณีที่ไม่ร้ายแรง แม้ถูกลบชื่อธุรกิจ สตาร์ทอัปก็ยังสามารถขาย ทรัพย์สินของตนเอง เพื่อขอรับสิทธิและประโยชน์ได้ใหม่ทันที และการดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นที่อยู่ระหว่าง ดำเนินการไม่แล้วเสร็จ กฎหมายที่กำหนดให้ สามารถดำเนินการต่อไปได้</p>

๙. ระยะเวลาในการได้รับสิทธิและประโยชน์ของบริษัทสตาร์ทอัปตามร่างมาตรา ๒๙ (คือ ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี) (จำนวน ๑๗๘ คน)

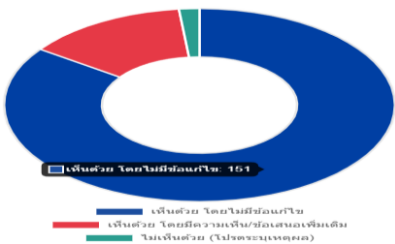
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๒๔	๖๙.๗
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๔๐	๒๒.๕
ไม่เห็นด้วย	๑๔	๗.๘

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๙.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๒.๒) เห็นด้วยกับระยะเวลาในการได้รับสิทธิและประโยชน์ของบริษัทสตาร์ทอัปตามร่างมาตรา ๒๙ (คือ ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี)</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๙.๑.๑ เสนอกำหนดให้สิทธิและประโยชน์เป็นเวลา ๗ ปี เพราะโดยทั่วไปบริษัทสตาร์ทอัปจะประสบปัญหาในช่วง ๗ ปีแรก เนื่องจากบางธุรกิจที่มีใช้ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีเชิงลึก ก็อาจต้องใช้ระยะเวลาในการวิจัยและพัฒนานานกว่า ๕ ปี</p> <p>โดยที่คำว่า “เทคโนโลยีเชิงลึก” อาจมีการตีความที่แคบจนเกินไป จึงขอเสนอให้เพิ่มอำนาจของคณะกรรมการฯ ในการประกาศกำหนด “ประเภทอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์” ที่อาจได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่า ๕ ปี ด้วย โดยทบทวนและปรับปรุงรายการทุก ๓ - ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและทิศทางการพัฒนาของโลก เช่น กลุ่มเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy), AgriTech, FoodTech, HealthTech, MedTech และกลุ่ม Social Enterprise</p> <p>ในขณะเดียวกัน ควรเปิดโอกาสให้ขยายเวลาเพิ่มเติมได้ในบางกรณี โดยมีการเสนอให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจในการขยายระยะเวลาได้มากกว่า ๑๐ ปี เพื่อให้ธุรกิจสตาร์ทอัปที่ก่อตั้งและบริหารด้วยเงินทุนของตัวเองเป็นหลัก (Bootstrapped startups) มีโอกาสในการเติบโต โดยอาจนำระบบ “การขยายระยะเวลาตามเงื่อนไข (Milestone-Based Extension) มาใช้ โดยให้สามารถขอขยายระยะเวลาได้หากบริษัทสตาร์ทอัปบรรลุจุดหมายสำคัญที่คณะกรรมการฯ กำหนด เช่น จุดหมายด้านนวัตกรรม การจ้างงาน การลงทุน รายได้ การส่งออก หรือด้านผลกระทบต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการให้รางวัลแก่สตาร์ทอัปที่มีศักยภาพและมีความก้าวหน้าอย่างแท้จริง และกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมุ่งมั่นสร้างการเติบโตอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ไว้</p> <p>นอกจากนี้ มีข้อเสนอให้มีการจำแนกประเภทสิทธิประโยชน์เป็นระดับชั้น (Tiered Benefits) แทนการกำหนดให้สิทธิประโยชน์ทั้งหมดสิ้นสุดลงพร้อมกันเมื่อครบกำหนดเวลา โดยออกแบบ</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๙ กำหนดหลักการว่า บริษัทสตาร์ทอัปทุกบริษัทต้องได้รับสิทธิและประโยชน์เป็นเวลาอย่างน้อย ๕ ปีนับแต่วันประกาศรายชื่อ โดยให้คณะกรรมการฯ มีดุลพินิจประกาศกำหนดระยะเวลาที่มากกว่า ๕ ปีได้ โดยให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการฯ ในการพิจารณาโดยต้องคำนึงปัจจัยในเรื่องระดับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ข้อจำกัดหรืออุปสรรค และสถานะเศรษฐกิจ เพื่อให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัป ซึ่งอาจรวมถึงประเภทอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามที่เสนอด้วยแล้ว ทั้งนี้ บริษัทสตาร์ทอัปที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามหมวด ๓ จนครบระยะเวลาดังกล่าวก็ยังสามารถขอรับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่นๆ ได้ โดยกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้เป็นการตัดสิทธิที่บริษัทนั้นจะไปขอรับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่น</p> <p>สำหรับข้อเสนอให้นำระบบ “การขยายระยะเวลาตามเงื่อนไข” หรือ “จำแนกสิทธิประโยชน์เป็นระดับชั้น” นั้นเป็นข้อเสนอที่อาจนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ในร่างมาตรา ๒๙ วรรคสอง ให้ยืดหยุ่นขึ้นได้เพิ่มเติม โดยต้องคำนึงถึงหลักการกำหนดกรอบการใช้</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>การสิ้นสุดของสิทธิและประโยชน์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ เช่น หากอยู่ในช่วง ๑ - ๓ ปีแรก (Survival phase) ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ครบถ้วนทุกด้าน ขณะที่ช่วงปีที่ ๔ - ๕ (Growth phase) สิทธิประโยชน์บางประการอาจลดระดับลง (เช่น ลดหย่อนภาษีเหลือ ๕๐%) แต่เพิ่มสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการเติบโตเข้ามาแทน เช่น การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขยายตลาดต่างประเทศ การให้เงินอุดหนุนแบบจับคู่ (Matching Grant) สำหรับการจ้างงานบุคลากรทักษะสูง เพื่อให้การสนับสนุนที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของการเติบโตของบริษัท สร้างกลไกการเปลี่ยนผ่านที่ราบรื่น ช่วยให้สตาร์ทอัพปรับตัวเข้าสู่การดำเนินธุรกิจแบบปกติได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป เพิ่มอัตราการอยู่รอดของกิจการในระยะยาว</p>	<p>ดุลพินิจของคณะกรรมการฯ ให้มีความเหมาะสมด้วย</p>
<p>๙.๑.๒ เสนอให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่บริษัทสตาร์ทอัพจะต้องปฏิบัติตามหรือบรรลุผล เพื่อคงไว้ซึ่งสิทธิและประโยชน์</p>	<p>การกำหนดดังกล่าวอาจเป็นภาระแก่ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพจนเกินสมควร และในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้บริษัทต้องแจ้งข้อมูลเพื่อยืนยันว่าตนยังมีลักษณะตามที่กำหนดทุกปี</p>
<p>๙.๑.๓ คณะกรรมการฯ หรือ NIA ควรมีกลไกในการประเมินผลการเติบโตของบริษัทสตาร์ทอัพอย่างสม่ำเสมอในระหว่างที่ได้รับสิทธิประโยชน์ เพื่อให้แน่ใจว่าการสนับสนุนยังคงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการสนับสนุนได้อย่างทันทั่วถึง รวมทั้งสมควรมีการเผยแพร่ความสำเร็จของโครงการโดยรวม เช่น จำนวนเงินลงทุนที่ระดมได้ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างขึ้น จำนวนการจ้างงานทักษะสูง จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่จดทะเบียน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและวัดผลได้</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๕ (๕) และ (๖) กำหนดให้ NIA จะต้องติดตามผลการดำเนินงานของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ได้รับการส่งเสริม ตลอดจนวิเคราะห์สภาพปัญหาหรืออุปสรรค หรือปัจจัยความสำเร็จในการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพและบริษัทสตาร์ทอัพ และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการฯ ซึ่งในรายงานควรจะต้องประกอบด้วย ข้อมูลความสำเร็จของโครงการ เงินลงทุนที่ระดมได้ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ฯลฯ ตามที่มีข้อเสนอแนะนี้ด้วยอยู่แล้ว</p>
<p>๙.๑.๔ ควรมีมาตรการส่งเสริมต่อเนื่องสำหรับบริษัทสตาร์ทอัพ ที่เติบโตจนพ้นคุณสมบัติตามร่างมาตรา ๑๙ แล้ว เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจเหล่านี้สามารถเติบโตไปในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกได้</p>	<p>ธุรกิจสตาร์ทอัพที่เติบโตจนไม่มีลักษณะตามที่ร่างมาตรา ๑๙ กำหนดแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งอาจไม่มีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนตามที่กำหนดในหมวด ๓ แต่ก็ยังเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพที่จะได้รับความช่วยเหลืออื่นจาก NIA ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ และไม่ได้ตัดสิทธิขอรับการสนับสนุนตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น กฎหมายส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น</p>
<p>๙.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๗.๘) ไม่เห็นด้วยกับระยะเวลาในการได้รับสิทธิและประโยชน์ของบริษัทสตาร์ทอัพ</p>	<p>โดยที่สิทธิและประโยชน์บางประการเป็นสิทธิและประโยชน์ที่ต้องใช้เวลาในการ</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>ตามร่างมาตรา ๒๙ (คือ ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี) โดยมีความเห็นที่แตกต่างกันได้แก่</p> <p>(๑) ระยะเวลา ๕ ปี เป็นระยะเวลาที่สั้นไป ธุรกิจสตาร์ทอัพไม่สามารถระดมทุนได้เพียงพอภายในระยะเวลาดังกล่าว</p> <p>(๒) ระยะเวลาควรกำหนดไม่เกิน ๓ - ๕ ปี เนื่องจากเป็นระยะที่เหมาะสมในการก่อตั้งกิจการของธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยหากเกิน ๕ ปีแล้วยังไม่สามารถเติบโตหรือยืนด้วยตนเองก็ไม่ควรดำเนินกิจการต่อ</p> <p>(๓) ไม่ควรมีข้อกำหนดระยะเวลาการได้รับสิทธิและประโยชน์</p> <p>(๔) ควรพิจารณาการได้รับสิทธิและประโยชน์เป็นรายปี เพื่อให้บริษัทสตาร์ทอัพมีการปรับตัวและพัฒนา</p> <p>(๕) การกำหนดระยะเวลาการได้รับสิทธิและประโยชน์ควรพิจารณาเป็นรายประเภทของธุรกิจไป เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพบางประเภทได้รับการสนับสนุนในช่วงแรกก็เพียงพอแล้วต่อการออกสู่ตลาด และอาจไม่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนถึง ๕ ปี ขณะที่ธุรกิจที่เป็นเทคโนโลยีเชิงลึกอาจใช้เวลาในการวิจัยและพัฒนาเกิน ๑๐ จึงควรพิจารณาไปตามประเภทของธุรกิจสตาร์ทอัพนั้น ๆ</p>	<p>ดำเนินการ หากกำหนดระยะเวลาสั้นเกินไปอาจสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการมากกว่าส่งเสริม เช่น สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับการจัดสรรหุ้นให้นักลงทุน สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว จึงสมควรกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการได้รับสิทธิ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่บริษัทสตาร์ทอัพ อย่างน้อย ๕ ปี</p> <p>ส่วนการกำหนดให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจขยายระยะเวลาการให้สิทธิและประโยชน์ไม่เกิน ๑๐ ปี สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพบางประเภทนั้น เนื่องจากต้องการให้รองรับธุรกิจสตาร์ทอัพที่ใช้เทคโนโลยีเชิงลึกแต่ไม่ต้องการให้มีดุลพินิจอย่างเปิดกว้างจนเกินไป จึงกำหนดเพดานไว้ที่ ๑๐ ปี</p> <p>อนึ่ง สำหรับบริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับสิทธิและประโยชน์จนครบระยะเวลา ๕ ปีแล้ว ก็ยังสามารถขอรับสิทธิ และประโยชน์ตามกฎหมายอื่น ๆ ได้ โดยกำหนดระยะเวลาตามร่างฯ ไม่ได้เป็นการตัดสิทธิที่บริษัทนั้นจะขอรับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่น</p>

๑๐. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๐๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถเสนอขายหุ้นต่อประชาชนได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๕๑	๘๔.๘
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอสอดเพิ่มเติม	๒๔	๑๓.๕
ไม่เห็นด้วย	๓	๑.๗

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๐.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๔.๘) เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๐๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถเสนอขายหุ้นต่อประชาชนได้ เนื่องจากเห็นว่านอกจากจะเป็นการเสนอขายหุ้นระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันแล้ว ยังเป็นการเปิดช่องทางใหม่ให้แก่บริษัทสตาร์ทอัพสามารถระดมทุนจากนักลงทุนภายนอกได้โดยตรง ซึ่งจะช่วยให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีความยืดหยุ่น</p>	

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
มากขึ้น และลดขั้นตอนในการระดมทุนจากบุคคลภายนอกโดยไม่ต้องปรับโครงสร้างให้เป็นบริษัทมหาชนจำกัด	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๐.๑.๑ ต้องมีมาตรการกำกับดูแลที่รัดกุม เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับนักลงทุนรายย่อยที่อาจยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจในความเสี่ยงของการลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม มุ่งเน้นการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนแก่นักลงทุน โดยเฉพาะข้อมูลความเสี่ยงในการลงทุน เพื่อให้แน่ใจว่าบริษัทสตาร์ทอัพที่จะเข้าสู่กระบวนการนี้มีความพร้อมและโปร่งใส กล่าวคือ (๑) ควรมีการจำแนกประเภทนักลงทุนอย่างชัดเจน โดยสำหรับนักลงทุนรายย่อย ควรมีการกำหนดเพดานการลงทุนต่อคนต่อปี หรือต่อบริษัท เพื่อจำกัดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (๒) แพลตฟอร์มที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเสนอขายหุ้นของธุรกิจสตาร์ทอัพต้องได้รับการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดโดยสำนักงาน ก.ล.ต. (๓) ต้องมีการกำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่เหมาะสม เปิดเผยข้อมูลสำคัญอย่างครบถ้วนและตรงไปตรงมา เช่น รูปแบบธุรกิจ แผนการตลาด ประวัติผู้ก่อตั้ง โครงสร้างผู้ถือหุ้น ประสิทธิภาพทางการเงิน และปัจจัยความเสี่ยง แต่ไม่เป็นการเกินเกินไป (๔) ต้องมีการกำหนดสิทธิของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่เข้ามาลงทุนให้ชัดเจน (๕) การกำหนดจำนวนหุ้นที่สามารถเสนอขายต่อประชาชนได้ และ (๖) บริษัทสตาร์ทอัพที่ระดมทุนสำเร็จ ควรมีภาระหน้าที่ในการรายงานความคืบหน้าของกิจการและผลการดำเนินงานแก่ผู้ถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (ซึ่งมีสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นหน่วยงานธุรการ) ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่เหมาะสม โดยต้องพิจารณาคุ้มครองนักลงทุนรายย่อยด้วย ทั้งนี้ โดยอาจกำหนดจำแนกประเภทนักลงทุน จำนวนหุ้นที่สามารถเสนอขายต่อประชาชน มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล สิทธิของนักลงทุนรายย่อย</p>
<p>๑๐.๑.๒ ควรมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่กลั่นกรอง ตรวจสอบความถูกต้อง และต้องมีระบบการแจ้งข้อมูลไปยังสำนักงาน ก.ล.ต. หรือหน่วยงานอื่น เพื่อความโปร่งใสและป้องกันการหลอกลวงนักลงทุนรายย่อย รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลก่อนบริษัทสตาร์ทอัพจะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน เพื่อคุ้มครองนักลงทุน และมีศูนย์กลางในการดูแลและควบคุม ทั้งนี้ การเสนอขายหุ้นต่อประชาชนควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต.</p>	<p>เช่นเดียวกับข้อ ๑๐.๑.๑</p>
<p>๑๐.๑.๓ ควรเพิ่มการระดมทุนด้วยโทเคนหรือคริปโตเคอร์เรนซีที่ได้มาตรฐานและผ่านการรับรองจากสำนักงาน ก.ล.ต. หรือธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสร้างตลาดรอง (Secondary market) สำหรับซื้อขายหุ้นของบริษัทสตาร์ทอัพในกลุ่มผู้ลงทุนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม (Accredited Investors) ซึ่งจะช่วยให้มีความน่าสนใจในการลงทุนและเป็นช่องทางสำหรับผู้ลงทุนรายย่อย</p>	<p>เช่นเดียวกับข้อ ๑๐.๑.๑</p>
<p>๑๐.๑.๔ ควรมีการกำหนดมาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ลงทุนในบริษัทสตาร์ทอัพเช่นเดียวกับโมเดล Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS) ของสหราชอาณาจักร ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่สูงของการลงทุนประเภทนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญ</p>	<p>ร่างมาตรา ๔๒ กำหนดสิทธิและประโยชน์ในเรื่องภาษีไว้ ซึ่งหาก NIA เห็นว่ามาตรการดังกล่าวจะส่งเสริมบริษัทสตาร์ทอัพย่อมสามารถประสานกับกรมสรรพากรได้ต่อไป</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
๑๐.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๑.๗) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๐๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถเสนอขายหุ้นต่อประชาชนได้ โดยเห็นว่าเป็นการก่อให้เกิดความเสี่ยง เนื่องจากประชาชนทั่วไปอาจขาดความรู้หรือข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับธุรกิจสตาร์ทอัพ หรือนำไปสู่การฉ้อโกงได้	ร่างมาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เหมาะสม

๑๑. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๒๙ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถออกหุ้นกู้ได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

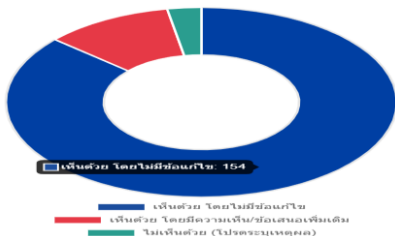

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๓	๗๔.๗
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๔๒	๒๓.๖
ไม่เห็นด้วย	๓	๑.๗

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๑.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๘.๓) เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๒๙ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถออกหุ้นกู้ได้ เนื่องจากเป็นการเพิ่มทางเลือกในการระดมทุน และช่วยให้บริษัทสตาร์ทอัพหาเงินทุนได้ยืดหยุ่นมากขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบองค์กร อันเหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ต้องการขยายตัวอย่างรวดเร็ว</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๑.๑.๑ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การออกหุ้นกู้และการคุ้มครองนักลงทุนให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงและยังมีฐานะทางการเงินไม่มั่นคง โดยสมควรกำหนดลงรายละเอียดในกฎหมายลำดับรอง ให้ครอบคลุมประเด็นดังนี้ (๑) จำแนกประเภทหุ้นกู้และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหุ้นกู้เหล่านั้นอย่างชัดเจน และรองรับเครื่องมือทางการเงินในอนาคต เช่น SAFE (Simple Agreement for Future Equity) (๒) กำหนดคุณสมบัติและจำกัดวงของนักลงทุนเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อสาธารณชนในวงกว้าง โดยเฉพาะนักลงทุนรายย่อยยังอาจขาดความเข้าใจในความเสี่ยงสูงของธุรกิจสตาร์ทอัพ (๓) กำหนดสถานะของเจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นอย่างชัดเจนว่าอยู่ในลำดับใด</p> <p>๑๑.๑.๒ การเสนอขายหุ้นกู้ให้แก่บุคคลทั่วไป ควรกระทำได้เฉพาะบริษัทที่ผ่านการตรวจสอบบัญชีและมีระบบธรรมาภิบาลพื้นฐาน และต้องพิจารณาผลประโยชน์และความสามารถในการชำระคืนของบริษัทด้วย เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนรายย่อย โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์ว่าบริษัทจะต้องวางประกันเท่าใดจึงจะสามารถออกหุ้นกู้ได้ และควรมี</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ซึ่งมีสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นหน่วยงานธุรการ) ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เหมาะสม โดยต้องพิจารณาคุ้มครองนักลงทุนรายย่อยด้วย ทั้งนี้ โดยอาจกำหนดจำแนกประเภทหุ้นกู้ จำแนกประเภทนักลงทุน สถานะของเจ้าหนี้ผู้ถือหุ้น</p> <p>เช่นเดียวกับ ๑๑.๑.๑</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
หน่วยงานกลาง เช่น สำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อถ่วงดุล ตรวจสอบความถูกต้อง และเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสก่อนบริษัทสตาร์ทอัพจะเสนอขายหุ้น เพื่อคุ้มครองนักลงทุน สร้างความน่าเชื่อถือ และมีศูนย์กลางในการดูแลและควบคุมเพื่อป้องกันความเสียหายหรือการทุจริต	
๑๑.๑.๓ เพื่อให้กระบวนการออกหุ้นกู้ตามร่างมาตรา ๓๑ และการแปลงหนี้เป็นทุนตามร่างมาตรา ๓๗ มีความสอดคล้องกัน เห็นควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการแปลงสภาพหุ้นกู้ตามข้อตกลงที่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ก.ล.ต. ให้ถือเป็นการชำระค่าหุ้นโดยการหักหนี้ตามร่างมาตรา ๓๗ โดยอัตโนมัติ เพื่อลดขั้นตอนทางเอกสารและสร้างความมั่นใจทางกฎหมาย	ร่างมาตรา ๓๑ กำหนดให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เหมาะสม หากคณะกรรมการกำกับตลาดทุนเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อทุนของบริษัทสตาร์ทอัพ ก็อาจกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมายลำดับรองได้
๑๑.๑.๔ การให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถเสนอขายหุ้นต่อประชาชนและออกหุ้นกู้ได้ ควรมีการกำหนดเพิ่มเติมให้บริษัทต้องระบุเรื่องดังกล่าวไว้ในข้อบังคับของบริษัทด้วย เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนสามารถทราบถึงขอบเขตอำนาจของบริษัทได้อย่างชัดเจน	การที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือออกหุ้นกู้ ต้องได้รับมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น
๑๑.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๑.๗) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๒๙ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถออกหุ้นกู้ได้ เนื่องจากปัจจุบันแม้แต่บริษัทมหาชนจำกัดก็มีการใช้หุ้นกู้เป็นเครื่องมือในการฉ้อโกงเงิน หรือมีการเลื่อนการจ่ายหนี้อย่างไม่มีกำหนด หากไม่มีกลไกเพื่อป้องกันประชาชนอาจจะได้รับความเสียหายเป็นวงกว้าง	ร่างมาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ซึ่งเป็นกลไกการกำกับดูแลและป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว

๑๒. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๓ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถถือหุ้นของตนเองได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

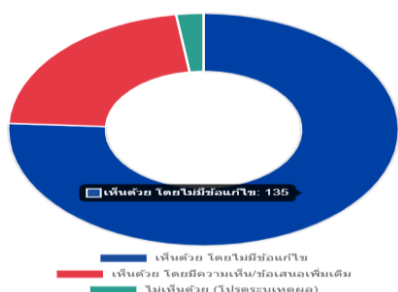
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๕๔	๘๖.๕
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๑๙	๑๐.๗
ไม่เห็นด้วย	๕	๒.๘

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
๑๒.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๖.๕) เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๓ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถถือหุ้นของตนเองได้ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้บริษัทสตาร์ทอัพถือหุ้นของตนเองได้จะช่วยให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการโครงสร้างผู้ถือหุ้น โดยเฉพาะในกรณีที่	

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>ต้องการซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นรายเดิมที่ออกจากกิจการหรือใช้หุ้นดังกล่าวในการจูงใจพนักงานและผู้บริหารผ่านโครงการ Employee Stock Ownership Plan (ESOP) ซึ่งเป็นกลไกที่นิยมใช้ทั่วโลก</p>	
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๒.๑.๑ ควรกำหนดกลไกป้องกันความเสี่ยงในกฎหมายลำดับรอง ดังนี้ (๑) กลไกคุ้มครองเจ้าหนี้และเสถียรภาพทางการเงินของบริษัท โดยกำหนดให้ก่อนและหลังการซื้อหุ้นคืนทุกครั้ง บริษัทจะต้องผ่าน Solvency Test ที่ชัดเจน (๒) กำหนดให้ชัดเจนว่าเงินที่ใช้ในการซื้อหุ้นคืนต้องมาจากกำไรสะสมเท่านั้น ห้ามมิให้ใช้เงินจากส่วนของทุนชำระแล้ว (๓) กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการซื้อหุ้นคืนแก่ผู้ถือหุ้นทุกราย (๔) กำหนดหลักการประเมินมูลค่าหุ้นที่โปร่งใสและเป็นธรรม และในกรณีที่เป็นการซื้อคืนทั่วไป ควรกำหนดให้เป็นการเสนอซื้อจากผู้ถือหุ้นทุกรายตามสัดส่วน (Pro-rata basis) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและป้องกันการเลือกปฏิบัติ (๕) กำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่าบริษัทจะสามารถถือหุ้นของตนเองไว้ได้นานเท่าใด และมีทางเลือกในการจัดการอย่างไร (๖) กำหนดให้บริษัทสตาร์ทอัพมีหน้าที่ในการรายงานการซื้อ ขาย หรือถือครองหุ้นของตนเองต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือ NIA เพื่อให้มีข้อมูลที่ตรวจสอบได้และสร้างความโปร่งใสในระบบ (๗) ควรมีมาตรการป้องกันการทุจริตหรือการสร้างข้อมูลเท็จ</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๓ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (ซึ่งมีสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นหน่วยงานธุรการ) ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขให้เหมาะสม</p>
<p>๑๒.๑.๒ การดำเนินการซื้อหุ้นคืน นอกเหนือจากการซื้อคืนตามข้อสัญญาเดิม เช่น สัญญาการลงทุน ควรต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น</p> <p>๑๒.๑.๓ ไม่ควรกระทำได้เกินกว่าหลักเกณฑ์ปกติสำหรับบริษัททั่วไปที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้เป็นช่องทางให้บริษัทอื่นจัดตั้งธุรกิจสตาร์ทอัพขึ้นใหม่เพื่อให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) การซื้อหุ้นคืนในกรณีที่ไม่ใช่การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยได้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้ว</p> <p>ปัจจุบันบริษัทจำกัดไม่อาจซื้อหุ้นคืนได้ มีเพียงบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้นที่สามารถทำได้</p> <p>ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๓๓ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เหมาะสม</p>
<p>๑๒.๑.๔ ควรกระทำได้เฉพาะกรณีการทำโครงการ ESOP และการลงทุนรอบใหม่ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอิสระ เพื่อป้องกันการแก่งกำไรในหุ้นบริษัทตนเอง</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๔ กำหนดให้หุ้นที่บริษัทซื้อหุ้นจะสามารถนำไปจัดสรรได้เพียง ๒ กรณี คือ ทำโครงการ ESOP และทำตามสัญญาการลงทุน โดยร่างมาตรา ๓๓ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการซื้อหุ้นคืนเพื่อป้องกัน การแก่งกำไรในหุ้นของบริษัท</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๒.๑.๕ การกำหนดสัดส่วนหุ้นที่บริษัทสามารถถือไว้ได้ มีความเห็น ๒ ทาง คือ (๑) ควรกำหนดสัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๒๔ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และ (๒) ควรเพิ่มสัดส่วนหุ้นของตนเองที่บริษัทสามารถถือไว้ได้มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด เพื่อความคล่องตัวในการจัดโครงสร้างจัดสรรหุ้นในช่วงเริ่มต้น โดยให้ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้ร่วมก่อตั้งทุกคนต้องถือหุ้นของบริษัทไว้อย่างน้อย ๑ หุ้นก็น่าจะเพียงพอแล้ว</p>	<p>โดยที่ในทางปฏิบัติการถือหุ้นของตนเองไว้เพื่อจัดสรรให้พนักงานหรือพนักงานไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของหุ้นทั้งหมดต่อโครงการจัดสรรหุ้น ประกอบกับเมื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศก็พบว่าประเทศสิงคโปร์มีข้อกำหนดในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทุนเทียมและเพื่อไม่ให้บริษัทถือหุ้นของตนเองไว้เป็นเวลานานโดยไม่จัดสรรหรือดำเนินการใด อันเป็นการกระทบต่อหลักการรักษาเงินทุนของบริษัท</p>
<p>๑๒.๑.๖ ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสาม ควรเพิ่มเติมให้มีการออกใบหุ้นด้วย เพื่อให้หลักฐานการถือหุ้นมีความครบถ้วน และวรรคสี่ แม้กำหนดว่าบริษัทไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนหรือรับเงินปันผลในส่วนของผู้ถือหุ้นที่ตนถืออยู่นั้น แต่ในทางปฏิบัติอาจเกิดปัญหาในการนับองค์ประชุมสำหรับการประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งในการประชุมจะต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย ๒ ราย จึงเห็นควรให้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ห้ามนับหุ้นที่บริษัทถือเองเป็นองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นด้วย เพื่อป้องกันปัญหาการตีความ</p>	
<p>๑๒.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒.๘) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๓ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสามารถถือหุ้นของตนเองได้ โดยเห็นว่าหลักเกณฑ์การถือหุ้นของตนเองยังไม่ชัดเจนเพียงพอ และไม่ควรถูกจำกัดว่าบริษัทสามารถถือหุ้นของตนเองได้ไม่เกินเท่าใด แต่ควรขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการฯ และสภาพคล่องของบริษัทเป็นหลัก</p>	<p>เช่นเดียวกับข้อ ๑๒.๑.๔ และ ๑๒.๑.๕</p>

๑๓. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๒๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสามารถจัดสรรหุ้นให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นรายเดิมได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๕	๗๕.๘
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๙	๒๒.๐
ไม่เห็นด้วย	๔	๒.๒

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๓.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๗.๘) เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๒๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถจัดสรรหุ้นให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นรายเดิมได้ เนื่องจากสอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยเป็นการลดอุปสรรคการระดมทุนจากนักลงทุนรายใหม่ โดยเฉพาะกรณีบริษัทสตาร์ทอัพที่ต้องอาศัยการลงทุนต่อเนื่องในหลายรอบ (funding rounds) จากนักลงทุนภายนอก</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๓.๑.๑ ควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือกลไกการคุ้มครองผู้ถือหุ้นเดิมไว้อย่างชัดเจน เช่น สิทธิในการได้รับข้อมูลหรือสิทธิเข้าร่วมลงทุน (pre-emptive right) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการส่งเสริมการระดมทุนและการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นรายเดิม</p>	<p>การจัดสรรหุ้นแก่บุคคลอื่นนอกจากผู้ถือหุ้นรายเดิมต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยในกรณีจัดสรรหุ้นให้แก่ นักลงทุนตามสัญญาการลงทุน ซึ่งสัญญาดังกล่าวก็ต้องได้รับมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามร่างมาตรา ๓๖ ร่างฯ จึงให้เป็นอำนาจของที่ประชุมผู้ถือหุ้นในการพิจารณาได้ตามความเหมาะสม โดยอาจกำหนดเงื่อนไขหรือกลไกการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นเดิม เพื่อให้ความเห็นชอบกับสัญญาการลงทุนก็ได้</p>
<p>๑๓.๑.๒ ควรมีการจำกัดจำนวนหุ้นที่จัดสรรได้ และกำหนดหน้าที่ในการจัดแจงความเป็นเจ้าของหุ้นลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น ภายหลังจากจัดสรรหุ้น รวมทั้งหน้าที่ในการแจ้งให้ผู้ถือหุ้นเดิมทราบเพื่อความโปร่งใส ทั้งนี้ ควรมีหน่วยงานกำกับดูแลการจัดแจงความเป็นเจ้าของหุ้นลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทสตาร์ทอัพ หรือมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อติดตามการจัดสรรและการเปลี่ยนมือของผู้ถือหุ้น</p>	<p>โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดยกเว้น มาตรา ๑๒๒๒ ป.พ.พ. ให้บริษัทสามารถจัดสรรหุ้นให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นรายเดิมเท่านั้น แต่กระบวนการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ที่มีได้กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ ก็ยังต้องดำเนินการตามบทบัญญัติใน ป.พ.พ. เช่น การเพิ่มทุนต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น หรือหน้าที่ต้องจัดแจงความเป็นเจ้าของหุ้นลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น ซึ่งมีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นนายทะเบียน โดยในทางปฏิบัติอาจมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ติดตามการจัดสรรและการเปลี่ยนมือของผู้ถือหุ้นได้</p>
<p>๑๓.๑.๓ NIA ควรมีภารกิจในการจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างผู้ถือหุ้น (Cap Table Management) การระดมทุน และหลักธรรมาภิบาลสำหรับสตาร์ทอัพให้แก่ผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ประกอบการสตาร์ทอัพจำนวนมาก โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นทางกฎหมายและการเงินที่ซับซ้อน</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ NIA เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพตั้งแต่เริ่มต้นจนประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง โดยการให้ความรู้เป็นภารกิจหนึ่งที่ NIA ดำเนินการ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติปัจจุบัน NIA ก็ได้มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๓.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒.๒) ไม่เห็นด้วยกับ การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๒๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถจัดสรรหุ้นให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นรายเดิมได้ โดยเห็นว่าจะทำให้การตรวจสอบบัญชีและการดำเนินการทางภาษีจะกระทำได้ยากขึ้น</p>	<p>เนื่องจากการดำเนินการจัดสรรหุ้นให้บุคคลอื่นต้องมีข้อบังคับบริษัทให้กระทำได้และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการจัดสรรหุ้นดังกล่าวก็กำหนดว่าให้ทำได้ตามโครงการ ESOP หรือให้แก่พนักงานตามสัญญาการลงทุน โดยมีได้เปิดกว้างอย่างไม่มีขอบเขต ประกอบกับการดำเนินกิจการของบริษัทจะต้องมีธรรมาภิบาลซึ่งครอบคลุมเรื่องการตรวจสอบบัญชีและภาษีด้วย</p>

๑๔. การกำหนดให้บริษัทถือหุ้นของตนเองได้เฉพาะเพื่อจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน (ESOP/Vesting) หรือจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานตามสัญญาการลงทุน (จำนวน ๑๗๘ คน)

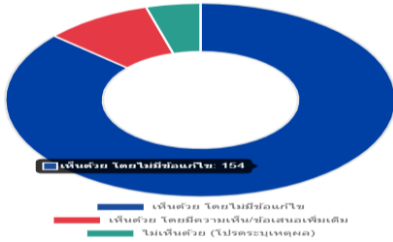
ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๔๑	๗๙.๒
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๕	๑๙.๗
ไม่เห็นด้วย	๒	๑.๑

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๔.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๘.๙) เห็นด้วยกับ การกำหนดให้บริษัทถือหุ้นของตนเองได้เฉพาะเพื่อจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน (ESOP/Vesting) หรือจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานตามสัญญาการลงทุน เนื่องจากสอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งมักใช้หุ้นเป็นแรงจูงใจในการรักษาบุคลากรสำคัญและดึงดูดนักลงทุน</p>	<p>ในกรณีตามที่เสนออยู่ในขอบเขตเป็นเรื่องการซื้อหุ้นคืนตามหลักการคุ้มครองผู้ถือหุ้นส่วนน้อยตามร่างมาตรา ๓๓ (๓) ซึ่งคณะกรรมการกำกับตลาดทุนมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข และจำนวนหุ้นที่ซื้อคืนได้</p> <p>สำหรับการใช้เป็นเครื่องมือการควบรวมกิจการนั้น สามารถดำเนินการได้โดยการเพิ่มทุนและถือหุ้นของตนเองเพื่อดำเนินการจัดสรรตามสัญญาการลงทุนได้อยู่แล้ว</p>
<p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๔.๑.๑ เห็นควรให้มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ ภายใต้กลไกการกำกับดูแลที่รัดกุม โดยอาจเปิดโอกาสให้บริษัทสามารถถือหุ้นของตนเองเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างกิจการหรือการบริหารสัดส่วนผู้ถือหุ้นในกรณีจำเป็น เช่น การซื้อหุ้นคืนจากผู้ร่วมก่อตั้งหรือนักลงทุนรายแรกที่ต้องการออกจากบริษัท</p> <p>เนื่องจากมีเหตุจำเป็นส่วนตัว หรือมีความเห็นไม่ตรงกับทิศทางของบริษัท การอนุญาตให้บริษัทสามารถซื้อหุ้นคืนในกรณีนี้ได้จะช่วยรักษาโครงสร้างผู้ถือหุ้นและป้องกันไม่ให้หุ้นตกไปอยู่ในมือของบุคคลที่ไม่เป็นผลดีต่อบริษัทในระยะยาว โดยการดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น และต้องมีกระบวนการประเมินมูลค่าหุ้นที่โปร่งใสและเป็นธรรม</p>	

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
นอกจากนี้ อาจใช้เป็นเครื่องมือในการควบรวมกิจการซึ่งเป็นกลยุทธ์การเติบโตของสตาร์ทอัพ โดยให้แลกเปลี่ยนกับหุ้นของบริษัทอื่น (Stock-for-stock transaction) เพื่อการควบรวมกิจการได้ ซึ่งจะเพิ่มความคล่องตัวและลดความจำเป็นในการใช้เงินสด	
๑๔.๑.๒ ควรกำหนดหลักเกณฑ์และกลไกการตรวจสอบที่ชัดเจนเพื่อให้การใช้สิทธิเป็นไปอย่างโปร่งใสและไม่ถูกใช้ในทางที่อาจกระทบสิทธิผู้ถือหุ้นรายอื่น	การถือหุ้นของตนเอง กำหนดให้กระทำได้เฉพาะซื้อหุ้นคืนหรือเพิ่มทุน ซึ่งการซื้อหุ้นต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และจำนวนหุ้น ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนด ส่วนการเพิ่มทุนต้องดำเนินการตาม ป.พ.พ. และเมื่อถือหุ้นของตนเองแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดกระบวนการไว้ว่าต้องดำเนินการจัดสรรหุ้นในโครงการ ESOP หรือตามสัญญาการลงทุนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการภายในเวลาก็ต้องลดทุนต่อไป นอกจากนี้ NIA มีหน้าที่ในการติดตามการใช้สิทธิและประโยชน์ด้วย
๑๔.๑.๓ เสนอให้มีการกำหนดการค้ำนิยามเพื่อให้ขอบเขตชัดเจนยิ่งขึ้นในกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ (๑) “สัญญาการลงทุน” ควรมีการขยายความและให้ค้ำนิยามที่ครอบคลุมเครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ใช้ในการระดมทุนของธุรกิจสตาร์ทอัพ เช่น Convertible Notes, SAFEs, KISS และเครื่องมืออื่นๆ (๒) “พนักงาน” ควรขยายความให้กว้างกว่าลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน โดยให้หมายความรวมถึงกรรมการ ที่ปรึกษา และผู้รับจ้างที่สำคัญ (Key Contractors) ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจสตาร์ทอัพ	การพิจารณาใช้คำว่า “สัญญาการลงทุน” มุ่งครอบคลุมเครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว สำหรับคำว่า “พนักงาน” ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายถึงพนักงานตามความหมายทั่วไป คือ บุคคลที่ทำงานในบริษัท ไม่ว่าตำแหน่งใด ไม่ได้กำหนดว่าลูกจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานเท่านั้น
๑๔.๑.๓ ควรจำกัดจำนวนหุ้นสูงสุดของตนเองที่บริษัทสามารถถือครองได้ (เช่น ไม่เกิน ๑๐ - ๒๐ % ของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด) และกำหนดกรอบเวลาในการถือครองหรือจัดสรรหุ้นดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้บริษัทถือหุ้นตัวเองไว้นานเกินความจำเป็น นอกจากนี้ การกำหนดราคาซื้อคืนต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นราคาที่ยุติธรรม (Fair market value) ซึ่งอาจกำหนดให้ต้องมีการประเมินมูลค่าโดยผู้ประเมินอิสระ (Independent valuer) ในกรณีที่มีมูลค่าสูง	ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดสัดส่วนหุ้นที่บริษัทถือหุ้นของตนเองได้ไว้ไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด (ร่างมาตรา ๓๒ วรรคสอง) โดยกำหนดการดำเนินการและกรอบเวลาการถือครองไว้แล้ว (ร่างมาตรา ๓๘ - ร่างมาตรา ๔๐) สำหรับการซื้อหุ้นคืนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และจำนวนหุ้น ที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนด
๑๔.๑.๔ ร่างมาตรา ๓๓ (๓) (ก) อาจเพิ่มเรื่อง “การแก้ไขข้อกำหนดเกี่ยวกับหุ้นบุริมสิทธิ” เพื่อความชัดเจน	ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ทำได้เพียงเปลี่ยนหุ้นบุริมเป็นหุ้นสามัญตามร่างมาตรา ๔๑ ซึ่งกำหนดรับรองการซื้อหุ้นคืนในกรณีดังกล่าวแล้วในร่างมาตรา ๓๓ (๓) (ค)
๑๔.๑.๕ ร่างมาตรา ๔๐ ควรเปิดโอกาสให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถยื่นคำขอขยายระยะเวลาโครงการได้ ในกรณีที่ยังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการต่อเนื่อง เนื่องจากหากไม่สามารถขยาย	โดยที่ร่างมาตรา ๓๘ หรือร่างมาตรา ๓๙ กำหนดระยะเวลาที่ต้องเริ่มต้นดำเนินการโครงการไว้ โดยนับจากวันที่ได้รับความ

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
ระยะเวลาได้ บริษัทสตาร์ทอัปอาจจำเป็นต้องดำเนินการลดทุนและเพิ่มทุนใหม่อีกครั้ง เพื่อเริ่มโครงการในรอบถัดไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความซับซ้อน ใช้เวลานาน และเพิ่มต้นทุนทางธุรการโดยไม่จำเป็น	เห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยหากบริษัทไม่ได้เริ่มต้นดำเนินการในเวลา ร่างมาตรา ๔๐ ก็กำหนดให้ขอมติที่ประชุมใหม่ เพื่อให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาว่าสมควรดำเนินการโครงการใหม่หรือไม่ นอกจากเป็นการขยายระยะเวลาให้บริษัทแล้ว ยังเป็นการคุ้มครองนักลงทุนและผู้ถือหุ้นด้วย
๑๓.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๑.๑) ไม่เห็นด้วยกับ การกำหนดให้บริษัทถือหุ้นของตนเองได้เฉพาะเพื่อจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน (ESOP/Vesting) หรือจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานลงทุนตามสัญญาการลงทุน โดยไม่มีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	

๑๕. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๑๙ วรรคสอง และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัปสามารถหักหนี้แทนการชำระค่าหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้เป็นบุคคลเดียวกันได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

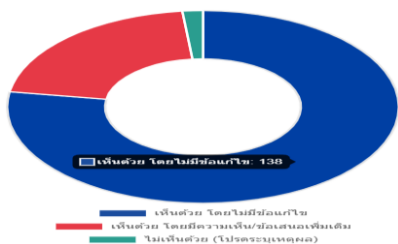

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๑๕๔	๘๖.๕
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๑๖	๙.๐
ไม่เห็นด้วย	๘	๔.๕

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๕.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๕.๕) เห็นด้วยกับ การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๑๙ วรรคสอง และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัปสามารถหักหนี้แทนการชำระค่าหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้เป็นบุคคลเดียวกันได้ เนื่องจากเป็นช่องทางชำระหนี้ที่มีประสิทธิภาพ และยังเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้สามารถเปลี่ยนสถานะมาเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทซึ่งช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้เสียในระยะยาว</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๕.๑.๑ การแปลงหนี้เป็นทุน ไม่ว่าจะเปลี่ยนหนี้ของนักลงทุนหรือกรรมการ ควรต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น และในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขอมติพิเศษ ต้องระบุรายละเอียดของการแปลงหนี้เป็นทุนไว้อย่างครบถ้วน และต้องมีข้อกำหนดที่ชัดเจนในกฎหมายลำดับรองว่า “มูลค่า” ของหุ้นที่ใช้ในการแปลงหนี้จะต้องถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในสัญญาเงินกู้แปลงสภาพ (Convertible Note/SAFE) ตั้งแต่แรก เช่น มีการกำหนดเพดานมูลค่าบริษัท (Valuation Cap) หรือส่วนลด (Discount) ที่ชัดเจน เพื่อป้องกัน</p>	<p>การแปลงหนี้เป็นทุนตามร่างมาตรา ๓๗ จำกัดเฉพาะกรณีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนเท่านั้น ซึ่งการเพิ่มทุนยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๒๒๐ ป.พ.พ. โดยต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น ส่วนการระบุรายละเอียดต่าง ๆ ในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขอมติพิเศษนั้น บริษัทยังคงต้อง</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>การแปลงหนี้เป็นทุนในราคาที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งอาจเป็นการเอาเปรียบผู้ถือหุ้นเดิม นอกจากนี้ ควรมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนว่า หนี้ที่สามารถนำมาแปลงเป็นทุนได้นั้น ควรเป็นหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนและพัฒนาธุรกิจเป็นหลัก (Investment loan) ไม่ใช่หนี้การค้าทั่วไป เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งส่งเสริมการระดมทุน</p>	<p>ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๗๕ ป.พ.พ. ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์หรือรายละเอียดต่างๆ ในเรื่องการแปลงหนี้เป็นทุนของหุ้นที่ออกใหม่นี้ เช่น มูลค่า ส่วนลด หรือมูลหนี้ จึงต้องผ่านการพิจารณาของที่ประชุมผู้ถือหุ้น</p>
<p>๑๕.๑.๒ เมื่อดำเนินการแปลงหนี้เป็นทุนเสร็จสิ้น บริษัทต้องมีหน้าที่ปรับปรุงทะเบียนผู้ถือหุ้น (บอจ.๕) และนำส่งข้อมูลต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยไม่ชักช้า เพื่อให้ข้อมูลผู้ถือหุ้นเป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้</p> <p>๑๕.๑.๓ ควรให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่มีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรและมีมูลหนี้ที่ตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันการสร้างธุรกรรมเทียม</p> <p>๑๕.๑.๔ ไม่ควรกระทำได้เกินกว่าหลักเกณฑ์ปกติสำหรับบริษัททั่วไปที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕</p>	<p>การแปลงส่วนหนี้มาเป็นส่วนทุน ทำให้เจ้าหนี้มาเป็นผู้ถือหุ้น จะต้องมีการจัดแจ้งบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นไปยังนายทะเบียนคือกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นประจำทุกปี ตามมาตรา ๑๑๓๙ วรรคสอง ป.พ.พ.</p> <p>การแปลงหนี้เป็นทุนจะต้องเกิดจากนักลงทุนเป็นเจ้าของบริษัทตามสัญญาการลงทุน ซึ่งตามปกติในการทำสัญญาการลงทุนย่อมต้องจัดทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่แล้ว ซึ่งสามารถตรวจสอบมูลหนี้ได้</p> <p>ปัจจุบันบริษัทจำกัดไม่สามารถแปลงหนี้เป็นทุนได้ มีเพียงบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้นที่กระทำได้ตามมาตรา ๕๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงมิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกินกว่าปกติสำหรับบริษัททั่วไปซึ่งปัจจุบันยังไม่เคยมีหลักเกณฑ์ปกติดังกล่าว</p>
<p>๑๕.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๔.๕) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๑๙ วรรคสอง และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถหักหนี้แทนการชำระค่าหุ้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้เป็นบุคคลเดียวกันได้ โดยเห็นว่าหลักเกณฑ์การดำเนินการยังไม่ชัดเจน ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือชี้แจงในรายละเอียดมากขึ้น</p>	<p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น NIA สำนักงาน ก.ล.ต. และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จะต้องดำเนินการทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ชี้แจงแก่ผู้เกี่ยวข้องต่อไป</p>

๑๖. การยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญได้ (จำนวน ๑๗๘ คน)

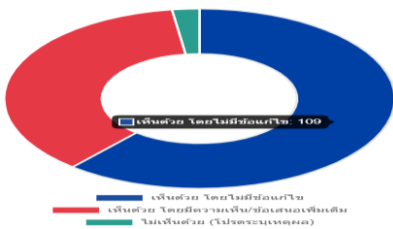

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๘	๗๗.๕
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๗	๒๐.๘
ไม่เห็นด้วย	๓	๑.๗

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๖.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๘.๓) เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญได้ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่สอดคล้องกับการระดมทุนของธุรกิจสตาร์ทอัพที่มักมีการออกหุ้นบุริมสิทธิให้แก่นักลงทุนในรอบแรก ๆ เพื่อกำหนดสิทธิพิเศษบางประการ เช่น สิทธิในการได้รับเงินปันผลก่อน หรือสิทธิในการได้รับเงินคืนเมื่อเลิกกิจการ ทั้งนี้ เมื่อธุรกิจมีการเติบโตและพัฒนาเข้าสู่ระยะที่มั่นคง การแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญจะช่วยให้โครงสร้างผู้ถือหุ้นมีความยืดหยุ่น โปร่งใส และเอื้อต่อการลงทุนรอบต่อไป</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๖.๑.๑ กำหนดหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนการแปลงหุ้นให้ชัดเจนในกฎหมายลำดับรอง ดังนี้ (๑) กลไกและเงื่อนไขการแปลงสภาพให้ชัดเจน ครอบคลุมถึงอัตราการแปลงสภาพ (Conversion Ratio) เงื่อนไขการแปลงสภาพ (Conversion Triggers) ไม่ว่าจะเป็นการแปลงสภาพโดยสมัครใจหรือการแปลงสภาพโดยอัตโนมัติ (๒) กลไกเพื่อป้องกันการลดลงของสัดส่วนการถือหุ้น (Anti-Dilution) และ (๓) กลไกเพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้นประเภทอื่น เช่น การได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น การบังคับให้ข้อตกลงและเงื่อนไขทั้งหมดของหุ้นบุริมสิทธิและการแปลงสภาพหุ้น รวมถึงสิทธิในการแปลงสภาพและสิทธิในการได้รับคืนทุนก่อน ต้องถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในข้อบังคับของบริษัทและเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทั้งหมดและนักลงทุนในอนาคตได้รับทราบอย่างครบถ้วนเพื่อความโปร่งใส เพื่อป้องกันความขัดแย้งและสร้างความเป็นธรรมระหว่างผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิและผู้ถือหุ้นสามัญ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดขั้นตอนการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงประเภทหุ้นที่ชัดเจน รวดเร็ว บนระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดภาระทางธุรการ</p>	<p>การแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญจะกระทำได้อีกเมื่อมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ ซึ่งในข้อบังคับของบริษัทสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข กลไก และขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องได้อยู่แล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้กลไกการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริษัทแต่ละแห่ง</p> <p>ส่วนการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติซึ่งบริษัทที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้</p>
<p>๑๖.๑.๒ การออกหุ้นบุริมสิทธิชนิดแปลงสภาพได้ ควรต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นในทุกกรณี</p>	<p>โดยที่ร่างมาตรา ๔๑ กำหนดว่าการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญต้องมีข้อบังคับของบริษัทให้กระทำได้ ประกอบกับมาตรา ๑๑๐๘ (๔) ป.พ.พ. กำหนดให้การประชุมตั้งบริษัทนั้น บริษัทจะต้องวางข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวนหุ้นบุริมสิทธิ ทั้งกำหนดสภาพแห่งบุริมสิทธิของหุ้นนั้น ๆ ไว้ด้วย ซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทจะต้องมีมติเห็นชอบด้วยการวางข้อกำหนดดังกล่าว</p>
<p>๑๖.๑.๓ ไม่ควรกระทำได้เกินกว่าหลักเกณฑ์ปกติสำหรับบริษัททั่วไปที่คณะกรรมการกำกับตลาดทุนประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕</p>	<p>ปัจจุบันบริษัทจำกัดไม่สามารถแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญได้ตามกฎหมาย มีเพียงบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้นที่กระทำได้</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
	ตามข้อบังคับของบริษัทตามมาตรา ๓๐ (๖) และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๖.๑.๔ ควรมีหน่วยงานกำกับดูแลการดำเนินการดังกล่าว	การกำกับดูแลอาจกระทำได้โดยผู้ถือหุ้นด้วยกันเอง เนื่องจากหากบริษัทมีการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญโดยไม่มีข้อบังคับของบริษัทให้กระทำได้ ย่อมถูกคัดค้านจากผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการแปลงหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดก็ไม่พบว่ามีข้อกำหนดมาตรการกำกับดูแลหรือกำหนดโทษในกรณีดังกล่าวไว้
๑๖.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๑.๗) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นการใช้บังคับ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๔๒ และกำหนดบทบัญญัติให้บริษัทสตาร์ทอัพสามารถแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญได้ โดยเห็นว่าอาจสร้างความวุ่นวายมากกว่าจะเป็นประโยชน์แก่สตาร์ทอัพ	

๑๗. การกำหนดสิทธิและประโยชน์ในเรื่องอื่น ๆ ตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๔๒ (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีความเห็น/ข้อเสนอฟื้นเพิ่มเติม	๑๐๙	๖๑.๒
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอฟื้นเพิ่มเติม	๖๕	๓๖.๕
ไม่เห็นด้วย	๔	๒.๒

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๗.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๘.๓) เห็นด้วยกับการกำหนดสิทธิและประโยชน์ในเรื่องอื่น ๆ ตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๔๒ โดยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่าควรกำหนดรายละเอียดของสิทธิประโยชน์ให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงดังต่อไปนี้</p> <p>๑๗.๑.๑ สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว</p> <p>(๑) ควรมีการกำหนดวีซ่าประเภทใหม่สำหรับบริษัทสตาร์ทอัพเป็นการเฉพาะ โดยมีการดำเนินการที่พิเศษ เช่น มีกระบวนการอนุมัติแบบเร่งด่วน (Fast Track) มีความยืดหยุ่นในการต่ออายุ เชื่อมโยงการต่ออายุวีซ่ากับสถานะของบริษัทสตาร์ทอัพและความคืบหน้าของโครงการ</p>	<p>สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมในหมวด ๓ เป็นสิทธิและประโยชน์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นการเฉพาะ แบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) สิทธิและประโยชน์เกี่ยวกับหุ้นซึ่งกำหนดชัดเจนในร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว และ (๒) สิทธิและประโยชน์อื่นๆ ตามร่างมาตรา ๔๒ เช่น การนำคนต่างด้าวเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร การได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี</p>

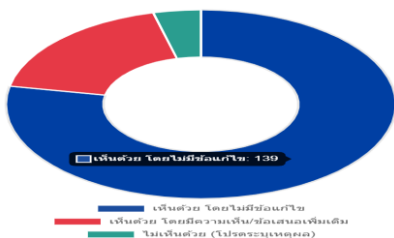
ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>(๒) สิทธิประโยชน์ควรครอบคลุมถึงทั้งผู้ร่วมก่อตั้งกิจการ ลูกจ้าง ผู้ปฏิบัติงาน และนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาพำนักในประเทศไทยเพื่อดูแลการลงทุนและให้คำปรึกษาแก่สตาร์ทอัพอย่างใกล้ชิด รวมถึงผู้ติดตามของบุคคลเหล่านั้น ทั้งนี้ การกำหนดประเภทหรือลักษณะของบุคคลซึ่งเป็นคนต่างด้าวผู้มีความรู้ความสามารถทักษะสูง หรือความเชี่ยวชาญพิเศษที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในบริษัทสตาร์ทอัพ ต้องมีความชัดเจน</p>	<p>การได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นต้น ซึ่งการจะได้รับสิทธิและประโยชน์ดังกล่าวมีรายละเอียดและมีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบ จึงต้องพิจารณาตามกฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ NIA มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำความเข้าใจหรือร่วมมือ เพื่อให้สอดคล้องกับการที่กฎหมายได้กำหนดมาตรการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพที่หลากหลาย</p>
<p>(๓) สิทธิและประโยชน์ที่กำหนดในร่างมาตรา ๔๓ ควรเชื่อมโยงกับสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรต่างชาติที่มีความเชี่ยวชาญและนักลงทุนสนใจเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าว ครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการตรวจคนเข้าเมืองและแรงงาน เช่น การออกวีซ่าหรือใบอนุญาตทำงานระยะยาว ให้แก่ผู้ประกอบการ นักลงทุน และผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคที่เข้ามาทำงานในบริษัทสตาร์ทอัพในประเทศไทยได้โดยตรง แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้สิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติมีผลในเชิงปฏิบัติ (tangible benefits) และเป็นแรงดึงดูดให้ผู้มีศักยภาพเลือกประเทศไทยเป็นฐานในการดำเนินธุรกิจหรือขยายกิจการในภูมิภาคได้อย่างแท้จริง</p>	<p>ทั้งนี้ การที่ร่างมาตรา ๔๒ กำหนดให้สิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายต่าง ๆ นั้น เป็นเพียงการให้สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากที่ธุรกิจสตาร์ทอัพทั่วไป แต่ไม่ได้จำกัดว่าธุรกิจสตาร์ทอัพจะไม่มีสิทธิได้รับการส่งเสริมหรือช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าว และไม่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและประโยชน์สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพทั่วไปที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เช่น ในเรื่องภาษี หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (NIA และกรมสรรพากร) เห็นสมควร มีมาตรการทางภาษีในเรื่องใดให้แก่ธุรกิจสตาร์ทอัพทุกแห่งที่สามารถดำเนินการได้ตามร่างบทบัญญัติในหมวด ๑ เพียงแต่สิทธิและประโยชน์ทางภาษีตามร่างมาตรา ๔๒ เป็นสิทธิและประโยชน์ทางภาษีเพิ่มเติม</p>
<p>๑๗.๑.๒ สิทธิประโยชน์ตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายภาษีอากรอื่น ควรมีมาตรการทางภาษีให้แก่บริษัทสตาร์ทอัพ และให้นักลงทุนที่ลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพ หรือบริษัทที่มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การทดสอบระบบ (Pilot) และการขยายตลาดไปยังต่างประเทศ สามารถนำเงินลงทุนดังกล่าวไปลดหย่อนภาษีได้ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจสำหรับนักลงทุน เช่น</p>	<p>(๑) ภาษีเงินได้นิติบุคคล อาจยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับบริษัทสตาร์ทอัพเป็นระยะเวลา ๕ - ๘ ปีแรกนับแต่วันที่ได้รับทราบการประกาศรายชื่อ รวมทั้งอาจมีมาตรการให้บริษัทสามารถยกยอดผลขาดทุนสะสมไปหักเป็นรายจ่ายได้ จาก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปี เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพโดยส่วนใหญ่ใช้เวลาหลายปีกว่าจะทำกำไร</p> <p>(๒) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อาจกำหนดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราพิเศษ (Flat Rate) เช่น ๑๗ % สำหรับบุคลากรทักษะสูง (ทั้งชาวไทยและต่างชาติ) ที่ทำงานในบริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับการรับรองเพื่อแข่งขันดึงดูดบุคลากรกับประเทศอื่นในภูมิภาค รวมถึงการเครดิตภาษีสำหรับบุคคลที่สร้างซอฟต์แวร์ หรือนวัตกรรมโอเพนซอร์ส เพื่อให้ผู้ไม่มีทุนสามารถเริ่มต้นได้สร้างนวัตกรรมได้</p> <p>(๓) ภาษีกำไรจากการขายหุ้น อาจยกเว้นภาษีสำหรับนักลงทุน (ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ที่ลงทุนในบริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับการรับรองและถือครองหุ้นเป็นระยะเวลาตามที่กำหนด</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>เพื่อกระตุ้นการลงทุนในระยะเริ่มต้น (Early Stage) รวมทั้งอาจให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทขนาดใหญ่ที่จัดตั้งกองทุน CVC เพื่อลงทุนในสตาร์ทอัพด้วย ซึ่งจะช่วยสร้างความร่วมมือและถ่ายทอดเทคโนโลยี</p> <p>(๔) ภาษีมูลค่าเพิ่ม อาจมีมาตรการช่วยเหลือ เช่น การขอคืนภาษีซื้อที่รวดเร็วกว่าปกติ หรือการยกเว้นภาษีสำหรับบริการบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาหรือในกรณีที่บริษัทมีผลประกอบการขาดทุนหรือบัญชีติดลบ เพื่อช่วยบรรเทาภาระทางภาษีและส่งเสริมให้สตาร์ทอัพสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>(๕) สิทธิประโยชน์สำหรับ Stock Options ควรมีการกำหนดมาตรการทางภาษีที่ชัดเจนสำหรับโครงการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน (ESOP) โดยให้คำนวณภาษีเงินได้ ณ วันที่ขายหุ้น (Realization) มิใช่ ณ วันที่ใช้สิทธิ (Exercise) เพื่อให้พนักงานมีเงินสดในการชำระภาษีและเป็นการจูงใจให้บุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาร่วมงานกับสตาร์ทอัพ</p> <p>(๖) สิทธิประโยชน์ทางภาษี ควรเป็นสิทธิประโยชน์สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพทั่วไป ไม่ควรจำกัดเฉพาะสำหรับบริษัทสตาร์ทอัพ และควรมีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับสัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ</p>	
<p>๑๗.๑.๓ สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ</p> <p>(๑) ควรกำหนดเป้าหมายให้หน่วยงานภาครัฐจัดซื้อจัดจ้างสินค้าหรือบริการนวัตกรรมจากบริษัทสตาร์ทอัพเป็นสัดส่วนอย่างน้อย ๑ - ๕ % ของงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างในหมวดที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๒) ควรแก้ไขระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างฯ เพื่อสร้างช่องทางพิเศษสำหรับบริษัทสตาร์ทอัพ เช่น การยกเว้นกระบวนการประกวดราคาสำหรับโครงการที่มีมูลค่าไม่สูงมาก การใช้วิธีคัดเลือกโดยพิจารณาจาก “คุณค่าทางนวัตกรรม” ควบคู่ไปกับราคา และการจัดทำบัญชีนวัตกรรมสำหรับบริษัทสตาร์ทอัพโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ควรให้ธุรกิจสตาร์ทอัพที่ได้รับทุนวิจัยจาก NIA ได้รับโอกาสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้โดยอัตโนมัติ</p> <p>(๓) การส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานของรัฐสามารถใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงกับบริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับการรับรอง สำหรับสินค้าหรือบริการเชิงนวัตกรรมได้</p> <p>(๔) ควรสนับสนุนให้หน่วยงานกำกับดูแลเปิดพื้นที่เพื่อการทดลองประกอบกิจการ (Sandbox) ให้บริษัทสตาร์ทอัพ</p>	<p>ร่างมาตรา ๔๔ กำหนดให้ในการจัดซื้อจัดจ้างให้ถือว่าสินค้าหรือบริการของบริษัทสตาร์ทอัพเป็นพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน จึงสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงได้แล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ</p> <p>ทั้งนี้ ปัจจุบันภาคเอกชนสามารถทำความเข้าใจกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอทดลองประกอบกิจการได้ แต่ยังไม่มียกเว้นสิทธิประโยชน์ในการขยายผลต่อยอดไปสู่การจัดซื้อจัดจ้างโดยอัตโนมัติ</p> <p>อนึ่ง ร่างมาตรา ๔๔ เป็นเพียงการกำหนดให้สินค้าหรือบริการของบริษัทสตาร์ทอัพได้รับการพิจารณาในฐานะเป็นพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมและสนับสนุนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ โดยการจะได้รับการจัดซื้อจัดจ้างเท่าใดและเพียงใด ย่อมเป็นดุลพินิจของหน่วยงานที่ทำการจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ การกำหนด</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>สามารถนำเสนอนวัตกรรมและทดลองให้บริการแก่หน่วยงานภาครัฐได้ในสภาพแวดล้อมที่ควบคุม ก่อนที่จะขยายผลเป็นการจัดซื้อจัดจ้างจริง</p> <p>(๕) ควรกำหนดโควตาหรือวงเงินสูงสุดที่แต่ละบริษัทสตาร์ทอัพสามารถได้รับจากการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐในแต่ละปีงบประมาณ โดยอาจพิจารณาสัดส่วนตามขนาดของบริษัทหรือมูลค่าธุรกิจ เพื่อไม่ให้สิทธิประโยชน์กระจุกตัวอยู่ในบางบริษัท และเพื่อให้เกิดการกระจายโอกาสที่เป็นธรรมในกลุ่มผู้ประกอบการสตาร์ทอัพโดยรวม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและป้องกันความเสี่ยงด้านการฟอกเงินหรือการใช้สิทธิโดยไม่เป็นธรรม</p>	<p>โควตาหรือวงเงินสูงสุดในแต่ละปีงบประมาณไว้ จะไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่มุ่งส่งเสริม ให้การช่วยเหลือ และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพให้เติบโต</p>
<p>๑๗.๑.๔ สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะในส่วนของ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ซึ่งเป็นทรัพย์สินหลักของธุรกิจสตาร์ทอัพ ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่แล้วในปริมาณมาก เพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับธรรมชาติของธุรกิจที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา</p>	
<p>๑๗.๑.๕ สิทธิประโยชน์ในการได้รับการสนับสนุนทางการเงิน หรือการสนับสนุนด้านอื่นจาก NIA</p> <p>(๑) NIA ควรเน้นการจัดตั้งกองทุนในรูปแบบ Fund of Funds คือการร่วมลงทุนในกองทุน VC ของภาคเอกชนอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะช่วยเพิ่มขนาดของเงินทุนในระบบโดยรวม (Leverage) และอาศัยความเชี่ยวชาญของภาคเอกชนในการคัดเลือกสตาร์ทอัพ</p> <p>(๒) การให้ทุนสนับสนุน ควรจำกัดจำนวนทุนแต่เป็นทุนที่มีมูลค่าสูง แทนการให้ทุนมูลค่าต่ำแต่ให้แบบกระจาย และควรมีการส่งเสริมด้านเงินทุนในทุกระดับการเติบโต นอกจากนี้ การให้ทุนสนับสนุนควรมีการดำเนินการที่โปร่งใส เผยแพร่ต่อประชาชนอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันมีความเห็นอีกด้านว่าควรเพิ่มสิทธิในการได้รับเงินสนับสนุนแบบได้เปล่าขนาดเล็ก (Micro Grant) (ไม่เกิน ๑ แสนบาท)</p>	<p>เนื่องจาก NIA ได้รับงบประมาณจากกฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปีและกองทุน วรรณ. อยู่แล้ว ประกอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ NIA สามารถร่วมลงทุนกับสตาร์ทอัพและนำเงินรายได้ที่เกิดขึ้นมาส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพได้อยู่แล้ว ทั้งนี้ รูปแบบการให้เงินสนับสนุนของ NIA สามารถทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการให้เงินแบบให้เปล่า หรือการให้เงินแบบ fund of fund</p>
<p>๑๗.๑.๖ สิทธิและประโยชน์อื่น ๆ</p> <p>(๑) ควรเพิ่มสิทธิและประโยชน์ในการเข้าถึงฐานข้อมูลวิจัยของภาครัฐ/สาธารณสุข และสิทธิในการได้รับการสนับสนุนการขึ้นทะเบียนนวัตกรรมด้านสุขภาพในระบบสาธารณสุขไทย</p> <p>(๒) ควรเพิ่มสิทธิและประโยชน์ในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของรัฐ (Cloud, API, Data Portal) และสิทธิทดลองประกอบกิจการใน Sandbox แบบเปิด</p> <p>(๓) บริษัทสตาร์ทอัพควรได้รับสิทธิในการเช่าใช้เครื่องมือ พื้นที่ หรือใช้บริการจากภาครัฐในอัตราค่าใช้จ่ายพิเศษ หรือในอัตราเดียวกันกับกรณีที่ผู้ใช้งานเป็นหน่วยงานภาครัฐ</p>	<p>โดยที่ สิทธิ และประโยชน์แต่ละเรื่องมีรายละเอียดและมีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบ จึงต้องพิจารณาตามกฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ NIA มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>(๔) ควรเพิ่มสิทธิและประโยชน์ด้านการแปลงสินทรัพย์จากมูลค่าหุ้นและมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๕) ควรเพิ่มสิทธิและประโยชน์ให้ชาวต่างชาติสามารถถือหุ้นในบริษัทสตาร์ทอัพได้เกิน ๕๐ % โดยอาจจำกัดเฉพาะในกรณีของผู้ลงทุนประเภท Private Equity (PE), Venture Capital (VC) และ Corporate Venture Capital (CVC) เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศ จะทำให้การหานักลงทุนง่ายขึ้น</p> <p>(๖) บริษัทสตาร์ทอัพที่มีการวิจัยและพัฒนาเชิงลึกควรได้รับสิทธิการขอทุนวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันทุนวิจัยบางทุนจำกัดให้เฉพาะมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยบริษัทมีสถานะเป็นเพียงผู้ร่วมให้ทุน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเพราะเมื่อมีทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้น ทรัพย์สินทางปัญญาจะตกเป็นของผู้รับทุนหรือมหาวิทยาลัย ทำให้บริษัทต้องไปขอใช้ทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวแม้ในทางปฏิบัติบริษัทจะเป็นผู้ร่วมพัฒนา)</p>	
<p>๑๗.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๒.๒) ไม่เห็นด้วยกับ การกำหนดสิทธิและประโยชน์ในเรื่องอื่น ๆ ตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๔๒ โดยเห็นว่า สิทธิและประโยชน์/กลไกการส่งเสริมตามร่างฯ ยังไม่ชัดเจนหรือเป็นรูปธรรม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับและกลไกจะมีความชัดเจนได้จะต้องมีการกำหนดในรายละเอียด จึงเป็นเรื่องที่จะต้องไปกำหนดในกฎหมายลำดับรองภายใต้ร่างพระราชบัญญัตินี้หรือภายใต้กฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป</p>	<p>เนื่องจากสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่นมีรายละเอียดค่อนข้างมาก การกำหนดรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัตินี้จะทำให้ขาดความยืดหยุ่นและอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือธุรกิจสตาร์ทอัพแต่ละประเภทได้ จึงกำหนดให้บริษัทสตาร์ทอัพมีสิทธิได้รับ แต่ก็กำหนดเป็นหน้าที่และอำนาจของ NIA ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริษัทสตาร์ทอัพได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายอื่นให้เหมาะสมต่อไป</p>

๑๘. การกำหนดมาตรการปรับเป็นพินัย และการกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามหมวด ๔ (จำนวน ๑๗๘ คน)

ความเห็น	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เห็นด้วย โดยไม่มีข้อแก้ไข	๑๓๙	๗๘.๑
เห็นด้วย โดยมีความเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม	๓๒	๑๘.๐
ไม่เห็นด้วย	๗	๓.๙

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>๑๘.๑ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๖.๑) เห็นด้วยกับ การกำหนดมาตรการปรับเป็นพินัย และการกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามหมวด ๔</p> <p>ผู้เห็นด้วยมีการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๘.๑.๑ การดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นตามร่างพระราชบัญญัติฯ บางส่วนเป็นสิ่งที่บริษัทจำกัดสามารถดำเนินการได้อยู่แล้วตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. หากกำหนดให้บริษัทต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ และหากไม่ดำเนินการต้องถูกปรับเป็นพินัยนั้น จะเป็นการสร้างภาระเพิ่มขึ้นหรือไม่</p> <p>๑๘.๑.๒ ควรกำหนดให้มีขั้นตอนหรือกลไกการตักเตือนก่อนการปรับสำหรับความผิดครั้งแรกที่ไม่ร้ายแรงที่มีลักษณะเป็นความผิดพลาดทางธุรการ (เช่น มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐) โดยให้โอกาสบริษัทสตาร์ทอัพในการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการแก้ไขจึงจะเข้าสู่กระบวนการปรับเป็นพินัย เนื่องจากผู้ประกอบการสตาร์ทอัพส่วนใหญ่ ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย การเปิดโอกาสให้สามารถปรับปรุงการปฏิบัติให้ถูกต้องก่อนจะถูกลงโทษ จะช่วยให้ระบบการบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริงในทางปฏิบัติ</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเพียงทางเลือกในการช่วยเหลือสตาร์ทอัพเพิ่มขึ้น ซึ่งหากสตาร์ทอัพรายใดประสงค์จะได้รับสิทธิต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีมาตรการบังคับเมื่อไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้น นักลงทุน และผู้เกี่ยวข้อง แต่หากสตาร์ทอัพรายใดเห็นว่าสามารถดำเนินการได้อยู่แล้วตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. ก็สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. ดังกล่าวได้</p>
<p>๑๘.๑.๓ ร่างมาตรา ๕๑ ที่กำหนดความรับผิดของกรรมการหรือผู้จัดการ ควรมีบทบัญญัติหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนว่า กรรมการหรือผู้จัดการจะสามารถพ้นจากความรับผิดได้ หากพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง (Due Care) ซื่อสัตย์สุจริต (Good Faith) และเชื่อโดยมีเหตุผลอันสมควรว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท</p> <p>๑๘.๑.๒ โทษบางประการ เช่น ตามมาตรา ๔๘ มีลักษณะซ้ำซ้อนกับบทลงโทษตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิฯ แต่มีโทษที่รุนแรงกว่าเดิม จึงควรพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดโทษดังกล่าวเพิ่มเติมหรือไม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนของกฎหมาย และให้สัดส่วนของบทลงโทษมีความเหมาะสมกับลักษณะของความผิดและบริบทของธุรกิจสตาร์ทอัพ</p> <p>นอกจากนี้ อัตราค่าปรับในปัจจุบันมีลักษณะมีอัตราที่ค่อนข้างกว้างและตายตัว (เช่น ไม่เกินหนึ่งแสนบาท แต่ไม่น้อยกว่าสองหมื่นบาท) ซึ่งอาจไม่ยืดหยุ่นพอสำหรับธรรมชาติของธุรกิจสตาร์ทอัพที่อาจมีขนาดและความสามารถในการชำระค่าปรับแตกต่างกันอย่างมาก จึงควรมีการกำหนดเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติหรือในกฎหมายลำดับรองให้เจ้าหน้าที่มีดุลยพินิจภายใต้กรอบ (Guided Discretion) โดยต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ประกอบในการกำหนดค่าปรับ เช่น เจตนา ขนาดและผลกระทบของความเสียหาย ขนาดและ</p>	<p>ในการพิจารณาว่ากรรมการหรือผู้จัดการมีความรับผิดหรือไม่ ต้องมีการพิสูจน์การกระทำ ซึ่งการที่กรรมการหรือผู้จัดการพิสูจน์ได้ว่าตนปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องย่อมไม่ถูกพิจารณาว่ามีความผิดตามร่างมาตรา ๕๑</p>

ความคิดเห็นและข้อสังเกต	คำชี้แจง
<p>ระยะการเติบโตของบริษัท และการดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมาของบริษัท โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจ (ก.ล.ต. และ DBD) ควรจัดทำและเผยแพร่แนวปฏิบัติในการกำหนดอัตราค่าปรับให้สาธารณชนรับทราบ เพื่อสร้างความโปร่งใสและคาดการณ์ได้</p>	
<p>๑๘.๑.๔ ร่างพระราชบัญญัติฯ ยังไม่มีการกำหนดกระบวนการอุทธรณ์คำสั่งปรับเป็นพินัยไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักนิติธรรม จึงควรบัญญัติให้มีกระบวนการอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย อาจเป็นการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายภาคส่วน เพื่อให้การพิจารณาอุทธรณ์เป็นไปอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ก่อนที่จะนำคดีไปสู่ศาล เพื่อเป็นการถ่วงดุลและลดภาระของศาล</p>	<p>นอกจากอัตราโทษและผู้มีหน้าที่ปรับเป็นพินัยที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การดำเนินการอื่นๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕</p>
<p>๑๘.๑.๕ ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ NIA ในร่างมาตรา ๑๕ ร่วมกับ ก.ล.ต. และ DBD ในการจัดทำคู่มือ สื่อประชาสัมพันธ์ และจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอในหัวข้อ “Corporate Governance for Startups” เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการตั้งแต่ระยะเริ่มต้นเป็นการป้องกันปัญหาและลดจำนวนการกระทำผิด อันเป็นมาตรการเชิงป้องกัน นอกจากนี้ควรมีการเปิดเผยรายงานการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้</p>	<p>เป็นข้อเสนอแนวทางปฏิบัติ ซึ่ง NIA ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบต้องดำเนินการต่อไป</p>
<p>๑๘.๒ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อย (ร้อยละ ๓.๙) ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดมาตรการปรับเป็นพินัย และการกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามหมวด ๔ โดยเห็นว่า ไม่ควรมีบทลงโทษเนื่องจากร่างฯ มีวัตถุประสงค์เป็นการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยเฉพาะธุรกิจสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มต้น (Early stage) ซึ่งอาจยังไม่มีทรัพยากรด้านกฎหมาย เกรงว่ากฎหมายจะเป็นการสร้างภาระมากกว่าการสนับสนุน และเห็นว่าอัตราโทษกำหนดสูงเกินไปกรณีไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด เช่น บทลงโทษแบบปรับรายวันและการกำหนดความรับผิดของกรรมการหรือผู้จัดการ เป็นรูปแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับบริษัทมหาชน แต่ไม่เหมาะกับบริษัทสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มต้น (Early stage) เกรงว่าจะทำให้บริษัทเหล่านี้ไม่กล้ามาขอรับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมาย</p>	<p>การดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นตามร่างพระราชบัญญัติฯ บางประการ หากไม่มีการกำกับดูแลอาจก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างหรืออาจถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำผิดกฎหมายได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการบังคับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนด ทั้งนี้ การกำหนดอัตราโทษได้พิจารณาเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่บริษัทสตาร์ทอัพขนาดเล็กที่อาจไม่ได้มีทรัพยากรมากนัก โดยอัตราโทษได้เทียบเคียงจากความผิดที่คล้ายกันในพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๙๙ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕</p>

๑๙. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑๙.๑ ความเห็นส่วนใหญ่เสนอให้เร่งผลักดันให้มีกฎหมายนี้โดยเร็ว เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การลดการผูกขาด และการสร้างระบบกำกับดูแลที่เป็นธรรม ช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ Digital Hub อันเป็นการดึงดูดการลงทุนต่างชาติ ส่งเสริมการสร้างงานเพิ่มผลิตภาพ และสร้างเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ แต่มีบางความเห็นตั้งข้อสังเกตว่ามีความจำเป็นในการตรากฎหมายเฉพาะสำหรับสตาร์ทอัพหรือไม่โดยเสนอให้ตราเป็นกฎหมายส่งเสริมนวัตกรรมของประเทศในภาพรวมแทน

๑๙.๒ ข้อเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติกำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเจตนารมณ์เชิงยุทธศาสตร์ของรัฐในการพัฒนาระบบนิเวศสตาร์ทอัพ เช่น การเร่งรัดการพัฒนานวัตกรรม การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การสร้างกลไกพิเศษที่เอื้อให้เกิดการทดลองและนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเชิงลึกไปใช้ในเชิงพาณิชย์ การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของนวัตกรรม การลงทุน และบุคลากรผู้มีความสามารถสูงในระดับภูมิภาค การสร้างกรอบธรรมาภิบาลที่ทันสมัยในการส่งเสริมสตาร์ทอัพ โดยยึดหลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และความคล่องตัวในการดำเนินงาน

๑๙.๓ ข้อเสนอให้เพิ่มหน้าที่และอำนาจเชิงรุกของคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพ ดังนี้

๑๙.๓.๑ การประกาศเขตทดลองกฎระเบียบ (Regulatory sandbox zone) โดยคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพต้องมีอำนาจโดยตรงในการอนุมัติโครงการและประสานงานกับหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) เช่น รพท. ก.ล.ต. ค.ปภ. หรือ อย. เพื่อผ่อนปรนหรือยกเว้นการบังคับใช้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพที่ได้รับการอนุมัติโครงการ

๑๙.๓.๒ การเสนอแนะเชิงบังคับต่อหน่วยงานรัฐในกรณีที่คณะกรรมการฯ มีมติแล้วว่ากฎระเบียบใดเป็นอุปสรรคต่ออย่างร้ายแรงต่อสตาร์ทอัพ ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎระเบียบนั้นดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว

๑๙.๔ ข้อเสนอให้จัดตั้ง “กองทุนแห่งชาติเพื่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ” ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นกองทุนหมุนเวียนที่ไม่ต้องนำส่งรายได้เป็นรายได้แผ่นดิน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารกองทุนซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนภาคเอกชนเป็นหลัก และอยู่ภายใต้การกำกับเชิงนโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพอีกชั้นหนึ่ง โดยอาจเป็นกองทุนสนับสนุนผู้ที่ต้องการก่อตั้งกิจการ ในลักษณะเป็นเงินให้เปล่าคล้ายกับประเทศสิงคโปร์ และให้จำนวนมากขึ้นตามระดับการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ หรือเป็นกองทุน Fund of Funds มีรัฐเป็นผู้ให้เงินทุนเริ่มต้น (Seed Capital) แต่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพโดยตรง แต่นำเงินไปลงทุนในกองทุน VC ของภาคเอกชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เพื่ออาศัยความเชี่ยวชาญของภาคเอกชนในการคัดเลือกและบริหารจัดการการลงทุน ลดความเสี่ยงทางการเมืองและเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน

๑๙.๕ ข้อเสนอให้ร่างพระราชบัญญัติฯ ควรมีแนวทางส่งเสริมเพิ่มเติมด้านการอบรมหรือให้ความรู้ตั้งแต่ในชั้นการเริ่มกิจการ สนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และอาจรวมถึงการสนับสนุนให้มีการบรรจุหลักสูตรด้านการเป็นเจ้าของธุรกิจสตาร์ทอัพหรือด้านการเงินสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพลงในหลักสูตรของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย และเห็นควรให้ NIA จัดตั้งแผนก “Startup Visa & Talent Center” มีอำนาจโดยตรงในการพิจารณาและอำนวยความสะดวกในการออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงานสำหรับผู้มีความสามารถสูง (Talent) ผู้ก่อตั้ง (Founder) และนักลงทุน (Investor) จากต่างประเทศ

๑๙.๖ ร่างพระราชบัญญัตินี้ควรมีกฎเกณฑ์คุ้มครองสิทธิในแนวคิดเบื้องต้นของผู้ประกอบการในการนำเสนอเชิงธุรกิจ เช่น Pitching เพื่อการเก็บรักษาความลับทางการค้าและการวิจัย เพื่อความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้จัดกิจกรรมเวทีแสดงแนวคิดธุรกิจและเมื่อเลิกกิจการ รวมทั้งควรกำหนดมาตรการป้องกันธุรกิจที่แฝงตัว

เป็นธุรกิจสตาร์ทอัพเพื่อขอรับเงินลงทุนหรือรับสิทธิประโยชน์ อันเป็นการฉ้อโกง และมีการตรวจสอบหลักฐานทางการเงินในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบันทึกธุรกรรมการเงินของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ได้สิทธิประโยชน์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อใช้ในการติดตามเส้นทางธุรกรรมการเงินเพื่อป้องกันการทุจริตหรือการฟอกเงิน ตลอดจน ควรพิจารณากำหนดมาตรการด้านกฎหมายแรงงานด้วย

๑๙.๗ ข้อเสนอให้มีการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดคนเดียวได้ เนื่องจากธุรกิจสตาร์ทอัพในปัจจุบันอาจเริ่มต้นได้จากผู้ก่อตั้งเพียงบุคคลเดียว และควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน เพื่อให้การเข้ามาลงทุนของต่างประเทศสามารถกระทำได้ง่ายขึ้นและเป็นมาตรฐานสากล

๑๙.๘ ข้อเสนอให้มีมาตรการส่งเสริมเป็นพิเศษสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพที่ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ หรือธุรกิจที่สามารถเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว โดยเฉพาะธุรกิจสตาร์ทอัพประเภทใช้เทคโนโลยีเชิงลึกทางการเกษตร (AgTech) เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะและข้อจำกัดแตกต่างจากกลุ่มดิจิทัลหรือทางการเงิน (FinTech) เช่น การเข้าถึงข้อมูลการเกษตรของรัฐ (เช่น ข้อมูลสภาพอากาศ ข้อมูลผลผลิต ข้อมูลโรคระบาดพืช/สัตว์) เพื่อให้ AgTech Startup สามารถนำไปพัฒนาแบบจำลองและนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ หรือการจัดสรรงบประมาณหรือออกมาตรการจูงใจให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนด้านการเกษตร (เช่น ฟาร์มขนาดใหญ่ สหกรณ์ หรือโรงงานแปรรูป) เปิดพื้นที่ให้ AgTech Startup เข้าไปทดลองและปรับปรุงเทคโนโลยีในสภาพแวดล้อมจริงได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีมาตรการส่งเสริมธุรกิจที่สร้างประโยชน์ทางสังคม (Social impact) เช่น ด้านสุขภาพจิต การศึกษา หรือสิ่งแวดล้อม ให้ได้รับสิทธิพิเศษเพิ่มเติม เพราะมีคุณค่าทางสังคมสูง แต่อาจทำกำไรได้ช้า

๑๙.๙ ข้อเสนอให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนในทุกภาคส่วนควรมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือกับธุรกิจสตาร์ทอัพ เพื่อนำนวัตกรรมเหล่านั้นมาปรับใช้ในระดับชุมชนและประชาชน และควรมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่รวบรวมการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ หรือกำหนดให้สมาคมการค้าสตาร์ทอัพไทยทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานมีการประสานงานกันทุกหน่วยและได้ผลลัพธ์ในระยะยาว